

Lanžhot

zpravodaj městského úřadu

1 2021
ročník XVII.

Zlatavá krása v oboře Soutok

foto Lubomír Krbec

Titulní strana: Staletý dub v oboře Soutok, foto Lubomír Krbec

OBSAH

Slovo starosty	5	Němý film „O děvčicu“	46
Paní Hana Tučková.....	10	Na vědomost dáni!	49
Výpis z usnesení ze zasedání zastupitelstva ..	12	Vyznání lanžhotské školy	49
Statistika obyvatel.....	13	Život bez maminky - vzpomínka	53
Společenská kronika.....	14	Poslední vagon – závan minulosti.....	55
Tříkrálová sbírka 2021	15	Ven z tmy.....	56
Projekt Adoptuj si svou zahrádku	16	Velikonoce mého mládí.....	57
Svět život zasvětila dětem.....	19	Bařina – vzpomínky na dětství.....	58
Okénko farnosti	20	Darmovzalových kaplička	60
Okénko knihovny	22	Soustředování dříví v lužním lese	61
Okénko školky	23	Školství v obci v letech 1938–1945.....	65
Okénko školy	26	TOP kapr	68
Duchovní správa za faráře Fr. Ximenese	30	O jednom exotickém dopise do Lanžhota	68
Lanžhotské kalendárium	32	(NE)Fotbalová zima malých sportovců.....	69
Velikonoční beránek	34	Chraňme bohatství Soutoku	70
Lanžhot, osada na soutoku.....	34	„SOUTOK“ - také jinak.....	72
Pěsničky, jejich příběhy a svědectví.....	37	MAS Jižní Slovácko v době covidové.....	78
Proč se J. A. Komenský zlobil?.....	43	Okénko Regionu Podluží	80
Pilátova žena.....	45		

Veselé Velikonoce

*přeji všem spoluobčanům
starosta, místostarostka
a všichni zaměstnanci města.*

Zapojte se do Sčítání 2021

Počítejte s námi. Bezpečně. Online. Raz dva.

Sčítání je povinné a týká se nás všech. Každá odpověď může ovlivnit, jak bude život v naší zemi vypadat. Sečtěte se online, případně pomocí listinného formuláře.

Jednoduše

Ať jste doma nebo na cestách, nejlepší je sečíst se online. Jde to odkudkoliv. Sečíst můžete nejen sebe, ale také celou rodinu.

Bezpečně

Sečíst se lze zcela bezkontaktně přes internet, nebo pomocí listinného formuláře při respektování aktuálních hygienických opatření. V bezpečí samozřejmě zůstanou i vaše údaje.

27. 3. – 9. 4.

Sčítání online na scitani.cz

Formulář lze vyplnit z počítače, tabletu či mobilu. Sečtěte celou domácnost přes internet bez nutnosti kontaktu se sčítacím komisařem. Je to snadné a ušetříte čas. Sčítací formulář můžete vyplnit i s někým jiným, kdo to sám nezvládne.

17. 4. – 11. 5.

Sčítání pomocí listinného formuláře

Pokud jste se nesečetli online, musíte vyplnit listinný formulář. Získáte ho spolu s odpovědní obálkou od sčítacího komisaře a na kontaktních místech sčítání, která se nacházejí na vybraných poštách. Sčítací komisař se dostaví v předem oznámeném termínu a vyčká na váš příchod před vaším domem. Vyplněný formulář v odpovědní obálce odevzdáte na poště nebo vhodíte do poštovní schránky.

scitani.cz | dotazy@scitani.cz | 840 30 40 50

**Sčítání
2021**

Bezpečně. Online. Raz dva.

Slovo starosty

Vážení a milí spoluobčané,

prožíváme zvláštní dobu, jakou nikdo z nás dosud nikdy nezažil. Loňský rok, a zřejmě i ten letošní, se nesmazatelně zapíše do našich pamětí i do paměti příštích generací.

Již déle než rok se potýkáme s epidemií koronaviru, která bezpochyby změnila život takřka všem bez výjimky. A to bez ohledu na to, co si o tom každý myslí. Stále prožíváme složité období, kdy řada z nás pociťuje únavu z tohoto času nejistoty, mnohdy dokonce způsobenou i ztrátou životů někoho z rodiny či okruhu přátel.

Děti nemohou chodit do školy, z rodičů se stali učitelé, někteří dospělí mají omezené možnosti práce, či dokonce přišli zcela o možnost příjmů, senioři trpí izolací a samotou, společenský a veřejný život je na nule, je omezena možnost normálního nakupování, a v poslední době dokonce i volný pohyb. A ještě stále není vyhráno.

Bohužel, virus si pranic nedělá z toho, co si o něm kdo myslí. A ať už více, či méně souhlasíme se všemi opatřeními, je třeba se alespoň řídit zdravým rozumem. To znamená být zodpovědní sami k sobě, být zodpovědní ke svému okolí a dodržovat notoricky známá opatření a doporučení, která dávají smysl. Když už ne kvůli sobě, alespoň kvůli ostatním!

Právě opatrnost a ohleduplnost jsou tím, co nám společně pomůže čelit dalšímu šíření nebezpečí nákazy. Apelují proto na všechny, aby nepodceňovali nebezpečí nákazy a chovali se odpovědně k sobě, a hlavně k druhým!

Jak jste určité zaznamenali, virus se nevyhnul ani zaměstnancům úřadu. Z toho důvodu jsme

byli nuceni znovu omezit úřední dobu. Za této situace bylo velice těžké udržet denní chod úřadu a denně zajišťovat nutnou agendu a servis. Navíc v době, kdy se informace a mimořádná opatření doslova měnily ze dne na den.

Přes to všechno, tak jako loni na jaře, stále platí to, že město Lanžhot nabízí pomoc s nákupem léků či základních potravin. Služba je primárně určena zejména seniorům, osobám se zdravotní indispozicí, případně osamělým lidem v karanténě. Pokud nemáte jinou možnost, klidně zavolejte na úřad a my zařídíme vše potřebné.

V této nelehké době získali Lanžhotčané jednu malou výhodu. Díky naší příhraniční poloze bylo na dálniční celnici u bývalého motorestu zřízeno testovací centrum. Zařízení je v nepřetržitém provozu a je připraveno vás otestovat i bez objednání. A to jak antigenními, tak i PCR testy. Přístup není sice zrovna pohodlný – pěšky od závory u parkoviště, dále pod dálničním mostem, kolem bývalého motorestu až k testovacímu místu, nebo autem po dálnici od nájezdu u Břeclavi – ale jinak v kteroukoliv dobu.

Jak už bylo řečeno, společenský a veřejný život je ve velkém útlumu. O to více jsou vítané jakékoliv aktivity, které se tyto

negativní dopady snaží mírnit. Jednou z příkladných věcí je sportovně charitativní akce Rozhýbejme Lanžhot. Jedná se o projekt, u jehož zrodu byli fotbaloví trenéři mládeže, kteří se už rok snaží udržet své svěřence v kondici i bez společných tréninků. A protože je chtěli „vyhecovat“, zapojili do toho nejen jejich rodiče, ale také všechny, kdo chtějí se sebou něco dělat pro zdraví. Přes mobilní aplikaci mají všichni možnost se porovnávat a sledovat, jak si vedou vedle ostatních.

Ve spolupráci s městem se přidal další stupínek v podobě dobročinnosti. Za každý kilometr, který všichni zdolají během měsíce března, město věnuje 1 Kč na dobročinné účely. Účastnit se může téměř každý bez rozdílu věku. TJ Sokol Lanžhot odmění nejlepší výkony, ovšem všichni, kromě zlepšení kondice, mohou mít dobrý pocit z občanské odpovědnosti, že pomohou někomu dalšímu. Je úžasné, že se do této akce zapojilo již přes dvě stě Lanžhotčanů! Pro mne osobně je to rovněž akce, která výrazně probouzí skomírající komunitní život, což je v těchto těžkých dobách více než žádoucí.

Od posledního vydání lanžhotského zpravodaje se přes všechna platná a několikrát měněná opatření a omezení odehrálo mnoho nového.

Od začátku tohoto roku platí nový zákon o odpadech, kvůli kterému se budou postupně navyšovat poplatky obcím za skládování směsného a objemového odpadu. Pro informaci,

ze současných 500 Kč za tunu uloženého odpadu vzroste tato částka postupně až na 1850 Kč v roce 2029! Z toho důvodu jsme nuceni přistoupit, podobně jako i mnohé další obce, k navýšení poplatku za popelnice. Nutno dodat, že díky tomu, že si v Lanžhotě vedeme poměrně dobře v oblasti třídění odpadů, nemuselo toto zdražení být ještě vyšší. Tento trend je možné udržet i tím, že budeme ještě více snižovat množství nevytříděného, a tudíž „drahého“, odpadu. Nový zákon o odpadech zavádí k podpoře třídění v obcích tzv. třídící slevu. Na třídící slevu dosáhnou všechny obce v závislosti na množství odpadů uložených na skládky za rok a obyvatele.

Na sklonku minulého roku město pořídilo veřejný defibrilátor pro první pomoc. Jedná se o automatizovaný externí defibrilátor (AED), který může v případě náhlého srdečního selhání zachránit život. Přístroj je umístěn na budově radnice vedle vchodu. AED tak bude v případě potřeby k dispozici 24 hodin denně. AED defibrilátor je přístroj, který navede ob-

sluhu hlasovými pokyny k provedení resuscitace správným způsobem a v případě nutnosti provede i bezpečnou defibrilaci.

Ovládání defibrilátoru je velmi jednoduché a zvládne ho i laický záchránce. Po zapnutí sám přístroj udává, jak krok za krokem postupovat. Při včasném zahájení a správně provedené resuscitaci pomocí AED, které je zkombinované s masáží hrudníku, se naděje na přežití pohybuje mezi 70 až 80 procenty.

Ze velký úspěch považují to, že se podařilo získat peníze z dotace na již hotovou přístavbu mateřské školy. Do obecního rozpočtu se nám tak vrátilo téměř sedm milionů korun! Je to výsledek rok a půl dlouhé práce, která obsahovala splnění stále náročnějších podmínek administrace, množství dokumentů a zpracovaných tabulek. A protože největší podíl na tomto úspěchu má paní místostarostka a paní účetní, chtěl bych jim tímto za to poděkovat.

Během zimy byly dokončeny práce na úpravě nového Střediska údržby města Lanžhot (dům s trafikou vedle Společenského domu) – stavební úpravy, nová elektroinstalace a osvětlení, instalace průmyslových sekčních vrat.

Nová elektroinstalace rozvodných skříní, na základě revizní zprávy, byla provedena i v nejstarší části budovy mateřské školy.

V současné době probíhá úprava cesty kolem rybníka Kout. Vzhledem k tomu, že za mokra byla vždy procházka kolem rybníka problematická, vytvoření zpevněné cesty je jediným řešením. Při opra-

vě jsme využili ekologický způsob, a to s využitím upraveného a certifikovaného recyklovaného materiálu. Podloží tvoří recyklát betonový, svršek cesty pak škrabaný asfalt. Tímto způsobem bychom chtěli opravit i další nebezpečné cesty, většinou v okrajových částech Lanžhota.

Dalším malým zázrakem je získání stavebního povolení na přístavbu tribuny sportovní haly a rozšíření kapacity parkoviště vedle základní školy. Kromě standardně dlouhých termínů získání povolení bylo poměrně složité získat všechna potřebná vyjádření dotčených orgánů. Protože se jedná o poměrně velkou investici v hodnotě cca 10 milionů korun, bylo náročnější i samotné výběrové řízení na výběr zhotovitele. Rovněž i na tuto akci bychom chtěli získat dotaci. Samotné práce začnou v dubnu a potrvají až do února roku příštího.

Z důvodu zlepšení kvality ovzduší ve třídách na prvním stupni základní školy, zejména v horkých letních měsících, jsme požádali o dotaci na inteligentní vzduchotechniku s rekuperací a chlazením. Zařízení bude vyhodnocovat kvalitu vzduchu ve třídách a dle potřeby jej bude

zlepšovat. Jedná se o kvalitativně vyšší stupeň úpravy než klasická klimatizace. Vydýchaný vzduch, částice prachu, případně i viry, spory plísní, či dokonce radon, jsou odsávány pryč do rekuperační jednotky, která odfiltruje zdravý škodlivé látky, a čerstvý čistý vzduch je velmi šetrným způsobem neustále přiváděn zpět. U nových budov toto řešení vyžaduje i legistativa.

V záměru vybudování přístavby jídelny a kuchyně u Masarykovy základní školy jsme se posunuli blíže k vysněnému cíli. Započaly práce na přípravě realizační studie a projektové dokumentace. Hotevý návrh bychom chtěli všem představit, aby měl každý možnost se k projektu vyjádřit.

V přípravě na kompletní rekonstrukci ulic I. a II. Příční se hnuly ledy. I když stále ještě čekáme na stavební povolení, podařilo se nám získat všechna potřebná vyjádření. V současné době probíhá výběrové řízení na výběr firmy, která bude stavbu provádět. Práce to bude náročná, protože se jedná o poměrně úzké uličky. Nebude to jednoduché jak pro stavaře, tak i pro samotné obyvatele. Bude potřeba hodně tolerance na obou stranách. Harmonogram prací je nastaven tak, aby bylo vše hotovo ještě letos na podzim.

Probíhají práce na přípravách projektů v rámci akce souhrnně nazvané Revitalizace vodních ekosystémů pod Lanžhotem. Doposud byly realizovány potřebné průzkumné a přípravné práce spočívající v geodetickém zaměření jednotlivých stavebních objektů, biologickém hodnocení projektu ve smyslu začlenění do krajiny, včetně území Natura 2000, hydrogeologické a geologické průzkumy v návaz-

nosti na jednotlivé stavební objekty, a to odbornými firmami, které byly vybrány v jednotlivých výběrových řízeních. Aktuálně probíhají práce na zajištění financování výše uvedených přípravných prací, vyhotovení projektové dokumentace a ostatních nákladů spojených se zadáváním řízením, a administrací projektu.

Hodně jsme pokročili též v přípravě na průzkumné rybníka Kout. Převzali jsme hotovou projektovou dokumentaci této rozsáhlé a inženýrsky náročné stavby. Zároveň jsme si nechali zpracovat tzv. záborový elaborát, na jehož základě budeme provádět výkup pozemků, kterých by se stavba měla dotknout.

V této souvislosti bych chtěl požádat všechny vlastníky těchto pozemků o ochotu poskytnout buď celé, nebo alespoň části pozemků pro vybudování této veřejně prospěšné stavby.

Tato prosba stále platí i pro poslední vlastníky pozemků v lokalitě Pod Ploty. Totiž k tomu, abychom v Lanžhotě mohli vytvořit stavební parcely, je nutné vykoupit všechny potřebné pozemky, zcelit je a následně přeparcelovat. Poté můžeme nechat zpracovat projektovou dokumentaci na zastavitelnost daného území, která bude obsahovat kromě stavebních parcel i urbanistický plán sítě veřejných komunikací, inženýrských sítí a dalšího vybavení – obchody, parčíky, relaxační plochy. Teprve pak zde bude možno stavět.

Současný stav protiepidemických opatření nám stále neumožňuje uspořádat veřejné debaty o budoucí podobě lanžhotského náměstí. Rozhodnutí tak bude zřejmě na zodpovědnosti zvolených zastupitelů. Určitým vodítkem nám budou psané připomínky občanů z prezentace

knihovna kvůli pandemii zavřená, ale práce mohly začít dle podmínek dotace až po podání žádosti o dotaci ve výši cca 1,2 milionu korun. Bez ohledu na pandemii...

Současně stále probíhá šetná výměna střechy bývalého kina. Na ni budou navazovat i práce na opravě vestibulu a soci-

návrhů, které bylo možné vidět na výstavních panelech v knihovně, případně na našich webových stránkách.

Když už jsem natukl knihovnu, v současné době jsme dokončili dočasný přesun knižního fondu do budovy staré školy na ulici Komenského, kde bude zajištěno půjčování knih během modernizace stávající knihovny. Samotné stavební práce budou zahájeny v měsíci dubnu. Na ty budou navazovat práce na vybavení knihovny novým nábytkem. Realizace modernizace knihovny byla plánovaná na letošní rok s ohledem na vyhlášenou dotační výzvu závěrem loňského roku. Souhlasím s tím, že je škoda, že se tyto práce nemohly dělat v době, kdy byla

álního zařízení Společenského domu tak, aby při otevření bylo vše hotovo.

V současné době probíhají rovněž přípravy na stavbu prodloužení vodovodního řádu od radnice k pizzerii a k muzeu.

Už více než rok pracujeme na vyřízení všech nutných formalit pro získání dotace na vybudování bezdrátového rozhlasu na celém území Lanžhota. Nedávno proběhlo výběrové řízení na dodavatele. S vítěznou firmou bude následně uzavřena smlouva na dodávku systému. Kromě toho, že získáme zcela nové ozvučení ulic, bude celý systém zapojen do centrálního systému varování obyvatelstva před různým nebezpečím, nejen např. při hrozcích povodních.

V souladu s ozvučením Lanžhota probíhají i přípravné práce na vybudování ozvučení hřbitova.

Jak vidno, i přes všechen omezení se v Lanžhotě odehrává mnoho nového. Snažíme se, aby práce na všech naplánovaných projektech pokračovaly bez ohledu na problémy a opravdu mnohdy velké

komplikace, které přináší současný stav pandemie. Někdo by mohl namítnout, že například knihovnu a halu jsme mohli opravovat během doby, kdy kvůli pandemii byl omezený provoz. Bohužel není možné začít dřív, než získáme všechna potřebná povolení, což je právě v této době ještě složitější.

Už musím brát i s jistým nadhledem narážky typu: Starosto, kam ideš? Na radnicu, povídám. Jak to, šak máte zavřené. Pro jistotu bych rád teď uvedl věci na pravou míru – na radnici se pracuje stále, i když z důvodu protiepidemických opatření máme zavřeno! Práce je i za tohoto stavu opravdu hodně. Řekl bych, že mnohdy dokonce i víc, protože do toho všeho je ještě třeba sledovat všechna možná nařízení a mimořádná opatření a uvádět je do praxe. Nechci si v žádném případě stěžovat. Mnozí, jako například

živnostníci ve službách a podobně, to mají za této situace mnohem těžší.

Nezbývá než zatnout zuby, hledat na tom všem to pozitivní, pěstovat vděčnost, ohleduplnost, toleranci a slušnost. Vzájemně se chraňme a podporujme. Nenechme se ani ovlivňovat mnohdy protichůdnými názory a informacemi politických představitelů, médií (zejména pak debatami na různých sociálních sítích), řiďte se zdravým rozumem a dodržujeme veškerá nutná opatření. Jen tak tuto dobu zvládneme.

A jako byly překonány všechny krize v historii lidstva, bude určité brzy překonána i tato. Věřme, že tento rok bude příznivější než ten loňský. Je nutné se do budoucna dívat s optimismem a doufat v lepší časy.

Přeji Vám všem pevné zdraví a dostatek štěstí!

*Mgr. Ladislav Straka
Váš starosta*

Paní Hana Tučková

Vedení města Lanžhot s hlubokou lítostí oznamuje, že v úterý 9. března 2021 nás nečekaně opustila paní Hana Tučková, která působila dlouhá léta jako matrikářka na Městském úřadě v Lanžhotě.

Paní Hana, jak ji i mnozí oslovovali, **pracovala na radnici neuvěřitelných čtyřicet tři let!** A jistě se všichni shodneme na tom, že to byla ta správná osoba na správném místě.

Je obdivuhodné, jak velký rozsah činností ovládala. Její práce, a to nejen na úřadě, zahrnovala všechny životní etapy.

Od vítání narozených dětí, přes svatby a stěhování, stavební záležitosti, organizace voleb, oslavy narozenin, až po záležitosti kolem posledních věcí života.

K tomu jí sloužila její **fenomenální paměť** a obrovský přehled. Byla doslova „živou kronikou a matrikou“. Stačilo před ní zmínit číslo popisné, a ona okamžitě

doplnila jména všech, kdo tam bydlí, jejich rodná čísla, a dokonce snad i značku auta.

Jako **členka kulturní komise** se podílela na organizaci kulturních akcí, kterých se také osobně účastnila. Starala se i o farní záležitosti a kostel.

Paní Hana **ctila tradice a folklor**. Proto si vzala za své i starost o muzeum. Vždy jí dělalo radost, když mohla někomu, místnímu nebo i tomu, kdo se přistěhoval do Lanžhota, kroj půjčit nebo sehnat. Její šikovné ruce se nebály žádné práce. Mnohý šohaj či děvčica nosí k muzice na svém kroji její výšivky. Asi se nedá spočítat, na kolik svateb **napekla** koláčky a cukroví a na kolik plesů **napekla** dorty. A pokud mohla, nevynechala žádnou muziku a chasu vždy podporovala.

Vždy **byla ráda mezi lidmi**. Co domácností navštívila s gratulacemi lanžhotským jubilantům! **Milovala svou rodinu**. Ač byla už delší dobu bez manžela, v rodinném kruhu mezi blízkými, dětmi a vnoučkem se cítila nejlépe.

Kdybychom měli ovšem vyzvednout její nejlepší osobní vlastnost, byla to její **ochota pomoci komukoli**, kdo za ní přišel. **Paní Hana byla vždy ochotná pomoci, poradit nebo alespoň povzbudit**. Podporovala každého, kdo se chtěl něčemu naučit nebo něco nového udělat. Hlavně, když to bylo něco pro ostatní nebo pro obec.

Paní Hana byla zkrátka ztělesněním toho, když se o někom říká, že svůj život žije pro druhé.

Všichni jsme obdivovali, kde brala tu sílu a energii všechno zvládat. Myslím, že jen málokdo zdravý, by dokázal to, co všechno dělala paní Hana, a ona přitom byla nemocná! A i přes to, že posledních 10 let prožila v bolestech, **nikdy nepolevila v tempu!**

Ohledně pracovního nasazení a ohromné vůli zvládnout vše, co nám život přinese, může být paní Hana pro nás všechny vzorem.

**Hani, děkujeme za všechno.
A nikdy na Tebe nezapomeneme!**

*Není smrti tam,
kde byl život vyplněn prací,
láskou a obětavostí.*

Výpis z usnesení z 12. zasedání Zastupitelstva města Lanžhot ze dne 16. 12. 2020

ZASTUPITELSTVO MĚSTA LANŽHOT

Z12/20/2 SCHVALUJE rozšířený program jednání:

1. Zahájení
2. Schválení programu
3. Určení ověřovatelů zápisu a zapisovatele
4. Udělení ocenění Osobnost města Lanžhot 2020
5. Zpráva o činnosti
6. Plnění rozpočtu k 30. 11. 2020
7. Návrh investičních záměrů na rok 2021, rozpočtu města Lanžhot na rok 2021 a střednědobého výhledu na období 2022 a 2023
8. OZV č. 2/2020 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
9. Nová zřizovací listina Mateřské školy Lanžhot
10. Nová zřizovací listina Masarykovy základní školy Lanžhot
11. Poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace TJ Sokol na zajištění volnočasových aktivit dětí, mládeže, tělovýchovy a sportu ve městě Lanžhot v roce 2021 a schválení smlouvy o poskytnutí této podpory
12. Poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace TJ Sokol na zajištění volnočasových aktivit dospělých osob v oblasti tělovýchovy a sportu ve městě Lanžhot v roce 2021 a schválení smlouvy o poskytnutí této podpory
13. Převod nemovitostí – koupě pozemků Pod Ploty
14. Diskuse
15. Závěr

Z12/20/3 SCHVALUJE ověřovatele zápisu Ing. Dušana Petrlu a paní Petru Pincelovou a zapisovatelku Ing. Annu Strakovou

Z12/20/4 SCHVALUJE udělení ceny Osobnost města Lanžhot za rok 2020 za vykonanou práci pro obec při správě a rozvoji města Lanžhot panu Tomáši Polachovi

Z12/20/6 BERE NA VĚDOMÍ plnění rozpočtu města k 30. 11. 2020

Z12/20/7 SCHVALUJE a) investiční záměry města Lanžhot na rok 2021 (příloha č. 1)

b) rozpočet města Lanžhot na rok 2021 (příloha č. 2)

c) střednědobý výhled města Lanžhot na období 2022 – 2023 (příloha č. 3)

Z12/20/8 SCHVALUJE OZV č. 2/2020 o místním poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Z12/20/9 SCHVALUJE Zřizovací listinu Mateřské školy Lanžhot, příspěvkové organizace, Komenského 202/2, 691 51 Lanžhot, IČO 65341821, s účinností od 1. 12. 2020

- Z12/20/10 SCHVALUJE** Zřizovací listinu Masarykovy základní školy Lanžhot, příspěvkové organizace, Masarykova 730/22, 691 51 Lanžhot, IČO 65267281, s účinností od 1. 12. 2020
- Z12/20/11 SCHVALUJE** poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace TJ Sokol Lanžhot na zajištění volnočasových aktivit dětí a mládeže ve městě Lanžhot v roce 2021 ve výši 1.616.800 Kč a uzavření Veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace z rozpočtu města Lanžhot č. D/9/2020 s Tělovýchovnou jednotou Sokol Lanžhot, se sídlem Na Šlajsi 35, 691 51 Lanžhot, IČ 185 10973 (příloha materiálu k bodu č. 11 programu)
- Z12/20/12 SCHVALUJE** poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace TJ Sokol Lanžhot na zajištění volnočasových aktivit tělovýchovy a sportu dospělých osob ve městě Lanžhot v roce 2021 ve výši 1.714.900 Kč a uzavření smlouvy poskytnutí veřejné finanční podpory/dotace z rozpočtu města Lanžhot č. D/8/2020 s Tělovýchovnou jednotou Sokol Lanžhot, se sídlem Na Šlajsi 35, 691 51 Lanžhot, IČ 185 10973 (příloha č. 1 materiálu k bodu č. 12 programu)
- Z12/20/13 SCHVALUJE** výkup pozemků v lokalitě Pod Ploty, a to pozemek parc. č. KN 1268/214, orná půda o výměře 3294 m² a pozemek parc. č. KN 1310/30 o výměře 20 m², oba zapsané na LV 1023 pro k. ú. Lanžhot, od prodávajícího pana XX za celkovou cenu 331 400 Kč

Statistika obyvatel

	2020	2019
Stav k 1.1.	3679	3708
Narození	40 (17 děvčat, 23 chlapců)	27 (13 děvčat, 14 chlapců)
Úmrtí	45 (20 žen, 25 mužů)	47 (23 žen, 24 mužů)
Přihlášení	60	56
Odhlášení	41	65
Stav k 31.12.	3693	3679

Obřady v Lanžhotě

Vítání dětí	2020	11	(proběhlo jen jednou – COVID-19)
	2019	31	
Jub. svatby	2020	-	celkem 20 – 11x 50 let, 6x 55 let, 3x 60 let (slavnost zrušena – COVID-19)
	2019	9	celkem 16 – 5x 50 let, 6x 55 let, 5x 60 let (9 párů se zúčastnilo slavnosti)
Svatby	2020	15	5 kostel, 1 obřadní síň, 6 U Bartošů, 2 u Kyjovky, 1 Zámeček
	2019	15	2 kostel, 3 obřadní síň, 5 U Bartošů, 2 u Kyjovky, 1 Ostředek, 1 v lese, 1 doma
Pohřby	2020	36	20 obřadní síň, 16 kostel
	2019	38	22 obřadní síň, 16 kostel

Společenská kronika

Narozené děti

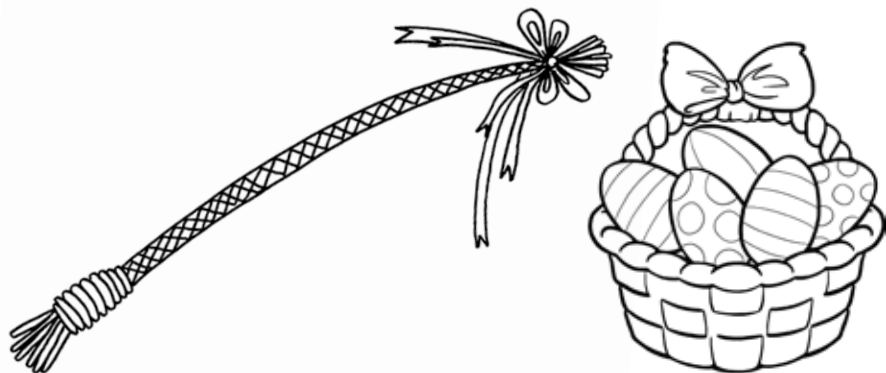
Rozálie Pavelková
Ema Zajíčková
Valentýn Straka
Rozálie Veverková
Natálie Ožinská
Petr Vrátil
Jan Šelepý
Ester Matějková
Dominik Tomek
Veronika Horvátová

Úmrtí

Božena Jurošková	79 let
Viliam Machovič	75 let
Marie Tučková	87 let
Gabriela Macháčková	72 let
Jaroslava Hanzlovičová	80 let
Božena Zonygová	79 let
Jan Mikulič	74 let
Jiřina Hlušíčková	80 let
Miroslav Drška	64 let
Zdeněk Tuček	88 let
František Gál	67 let
Vlasta Nečasová	90 let
Anna Uhrová	98 let
Peter Hladík	72 let
Bohuslav Novotný	72 let
Jarmila Mikuličová	73 let
Josef Poláček	57 let
Božena Černá	86 let
Ludvík Uhlíř	97 let
Hana Tučková	65 let
Ladislav Hasil	59 let

Občany dožívající se významných životních výročí již nebudeme z důvodu zprísňené ochrany osobních údajů uvádět. Pokud chcete, aby bylo zveřejněno jméno jubilanta, přineste, prosím, písemný souhlas na Městský úřad Lanžhot před uzávěrkou zpravodaje. Za pochopení děkuji.

Tříkrálová sbírka 2021

Marie Uhrová

V prosinci bylo kolem příprav a průběhu lednové Tříkrálové sbírky mnoho nezodpovězených otázek, ale jisté bylo, že Tříkrálová sbírka bude. Organizátoři největší sbírkové akce v České republice zvažovali všechny možné alternativy královského koledování. Z důvodu epidemie covid-19 se rozhodli protáhnout tříkrálovou koledu na několik dní. A také přesunuli některé aktivity do tzv. online světa. Věřili, že koledování bude moci alespoň v omezené formě a za zvýšených hygienických opatření proběhnout. Mnoho lidí se totiž každoročně na koledníky těší, jsou pro ně požehnáním a radostí.

Aktuální opatření protiepidemického systému PES nakonec nedovolila uskutečnit koledu v její tradiční podobě a koledníkům vyjít do ulic.

Tři králové připravili koledu virtuální. Virtuální koledníky a online požehnání jste tak mohli přijmout přímo na webu www.trikralovasbirka.cz. Prostřednictvím online kasičky jste si i sami zvolili konkrétní Charitu, které pomůžete. Do této online kasičky je možné přispívat ještě do 30. dubna 2021.

Online podpořil Tříkrálovou sbírku i diecézní biskup Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle. Upozornil, že současná doba klade větší nároky na vnitřní klid a pokoj. „Nebojte se, vstupujete do dobrodružství, které má pomoci všem potřebným lidem,” požehnal biskup.

Koordinátorkou dvacáté první Tříkrálové sbírky pro Břeclavsko byla Jana Studýnková z Oblastní charity Břeclav, která v Lanžhotě už po patnácté oslovila ke spolupráci Marii Uhrovou.

Od 1. do 24. ledna 2021 charity umístily statické kasičky na úřady, do kostelů, do obchodů a dalších dostupných prostor. Kasičky v Lanžhotě byly umístěny v kostele, v Průmyslovém zboží Jaroslava Tučka, ve všech třech místních prodejnách COOP Jednoty Mikulov, v prodejně Tabák – časopisy Jitka Jurečková, ve Smíšeném zboží U Jeřábků a U Svačinů, v Řeznictví Hakalík a na domě s chráněnými byty.

Na konto Tříkrálové sbírky přibýlo 51 806 Kč. Vybraná částka je oproti předšlým letům poloviční, což je částečně způsobeno tím, že lidé přispívali prostřednictvím aplikace na webových stránkách sbírky.

Děkujeme, že i v těchto složitých časech myslíte na druhé. Víme, že i pro vás je současná situace komplikovaná a nejspíš jste si museli sami něco odepřít, abyste podpořili ty, kteří měli štěstí ještě méně.

Ze stránek breclavské charity se lze dočíst o záměrech Tříkrálové sbírky 2021:

- rozvoj domácí hospicové péče prostřednictvím Mobilního hospice sv. Martina – projekt umožňuje těžce nemocnému strávit poslední dny života doma, v kruhu svých blízkých
- rozvoj projektu Charitní záchranná síť – projekt pomáhá lidem v nouzi, kteří propadli síti standardní státní pomoci nebo i přes tuto pomoc žijí pod hranicí důstojného života
- rozvoj dobrovolnických farních charit a práce s dobrovolníky
- rozvoj krizového dobrovolnického centra

Projekt Adoptuj si svou zahrádku

Tematické záhony

Mgr. Jana Malá

Nadace Partnerství každoročně otevírá program Zelené oázy. Cílem programu je vracet přírodu do města! Do letošního 6. ročníku programu se přihlásilo 102 projektů. Bylo vybráno 17 projektů, mezi které se rozdělí částka 1 400 000 Kč. Mezi vybranými je také město Lanžhot se svým projektem Adoptuj si svou zahrádku – Tematické záhony.

A proč název projektu Adoptuj si svou zahrádku? Na myšlenku vysadit v jedné části květinový záhon nás navedla obyvatelka jednoho tamního domu s tím, že se o něj bude starat. Myšlenku o adopci jsme rozvinuli na téměř celý zelený pás, oslovili jsme všechny tamní obyvatele, a ti všichni přislíbili pomoc se zapojením do osázení a následné péče o tyto zahrádky. Do osázení se zapojí také skautský oddíl Bantuové.

Žádost o dotaci byla schválena v plné výši, tedy částce 137 440 Kč. Projekt je zaměřen na ozelenění a zkrášlení pásu podél hlavní ulice Masarykova při vjezdu do města Lanžhot ze strany od Břeclavi (jedná se cca o 380 m při vjezdu po pravé straně). Projekt má na veřejně přístupných a rušných místech vytvořit zeleň. Tyto záhonky budou mít zároveň naučnou funkci, která bude prezentována na 9 naučných tabulích. Charakteristika jednotlivých typů záhonů, ze kterých budou moci občané čerpat inspiraci pro své vlastní zahrady a předzahrádky je rozmanitá.

A. Extenzivní záhon – V místech úzkých pásů záhonu v části u autobusové zastávky a frekventovaného silničního přechodu je navržen typ extenzivního záhonu. Výsadba houževnatých druhů (především netřesků) snášejících extrémní podmínky s výškou 20-40 cm.

B. Suchomilný záhon – Dále bude navazovat okrasný suchomilný záhon s výškou od 20-60 cm s druhy, které se přeseměňují a jsou tudíž vhodnější do širších záhonů.

C. Záhon keřů a polokeřů – Zde dojde k zachování stávajícího živého plotu, který je tady dobře zapojen a travnaté části záhonu se změní na souvislou výsadbu kvetoucích keřů a polokeřů.

D. Záhon pro opylovače – U tohoto záhonu je hlavním kritériem při výběru druhů jejich označení jako druh vhodný pro opylovače. Byly vybírány druhy, které jsou v našich podmínkách osvědčené nebo již vyzkoušené.

E. Mariánský záhon – mariánský záhon byl navržen naproti křížku u rozcestí ul. Masarykova a ul. Nádražní. Typ mariánského záhonu byl kdysi běžný ve vesnických zahrádkách. S poklesem věřících pokleslo i zastoupení těchto záhonů, až zcela vymizelo. Každá ze zastoupených rostlin má svou barvou květu nebo symbolikou vztah

k samotnému tématu záhonu, panence Marii a symbolům křesťanské víry.

- **Sedmikráska** – V 15. století sedmikráska nahradila lilii a růži jako symbol Krista. Sedmikráska byla méně exotická a skromnější. Byla symbolem Krista jako dítěte. Dodnes je symbolem dětí a dětské nevinnosti a nevinné lásky, lásky duševní.

- **Hvozdík** – Křesťanská legenda vypráví: Když prý Židé vedli Krista na Kalvárii, Panna Maria ho následovala, ačkoliv jí srdce pukalo. Viděla na cestě krvavé stopy Kristových ran, hořce plakala a z těch slz Matky Boží a krve jejího Syna vyrůstaly po cestě na Kalvárii hvozdíky. U nás se proto také hvozdíkům říká „slzičky Panny Marie“.

- **Kosatec** – V křesťanství připomíná královský majestát panny Marie a díky svému tvaru i svatou trojici. Poukazuje na vtělení Krista. Čepelovitě formované listy symbolizují bolest.

- **Lilie** – Lilie je jednou z květin s nejpevněji zakotvenou symbolikou. Bílá lilie je starý a rozšířený symbol světla. Jeden její paprsek souvisí se Sluncem, druhý míří k Měsíci a třetí propojuje nebe a zemi. Bílé dlouhé květy značí čistotu, ale i nevinnost či panenství. Lehkým ženám byla vypalována či tetována lilie proto, že ony tento symbol znečistily.

- **Pivoňka** – Přestože je pivoňka spojena především s čínskou mytologií a symbolikou, má tato rostlina své kořeny i v mariánských zahrádkách. Pivoňka byla označována jako růže bez trní a byla symbolem Panny Marie.

F. Klimatická zeleň – Pro město je tento typ záhonu opatřením na snížení dopadu

sucha a rizik spojených s klimatickými změnami a vede k eliminaci tepelných ostrovů, snížení prašnosti, zvětšení retence vody v půdě aj. V těchto širokých pásích zeleně budou před živý plot vysazeny keře a polokeře s částečným zastoupením okrasných travin.

Časový harmonogram projektu je nastaven na jeden rok. V březnu by měly začít přípravné práce a v říjnu by mělo být vše hotovo.

Chtěla bych poděkovat všem, kteří se od počátku na zamýšleném projektu podílejí. Tedy především občanům, kteří bydlí v dané lokalitě a mají zájem pomoci celý projekt uskutečnit. Dále městu Lanžhot, že vítá a pomáhá realizovat tyto krásné

projekty. A skautskému oddílu Bantuové za nabídnutou pomoc.

Pokud i Vy víte o místě, kde by se na veřejném prostranství mohl podobný projekt uskutečnit, a máte zájem, adoptovat si „svou zahrádku“, obraťte se na místostarostku Mgr. Petru Říhovou, **rihova@lanzhot.cz.**, tel. 519 336 107, a pomozte i vy navrátit přírodu do města.

**ZELENÉ
OÁZY**

**nadace
partnerství**

| LIDÉ A PŘÍRODA

MEMBER OF MOL GROUP

Tento projekt vznikl díky podpoře z grantového programu Zelené oázy, který vyhlašují Nadace Partnerství a společnost MOL Česká republika.

Svůj život zasvětila dětem

Marie Petrlová

***Nikdo mne nemusí slzami ctít
a pohrřbívát s pláčem.
Když o mně hovoříte
a myslíte na mne,
žiji přece dál.***

Ennius

Když jsem našla na internetu parte paní doktorky Zdenky Kuželové, vybavily se mi v mysli vzpomínky na dobu, kdy byla zaměstnaná v OÚNZ v Břeclavi. Já jsem tam pracovala na oddělení PAM. Když si uvědomím, že jsem od roku 1995 v důchodu a paní doktorka (jen o něco málo starší) s plným nasazením pracovala až do roku 2017, musím se sklonit nad její památkou. Svůj život naplňovala láskou a obětavou péčí o nemocné děti a velmi přilnula ke svým maličkým pacientům. Byla svérázná, „co na srdci, to na jazyku“, přísná, ale spravedlivá. Někdy vyběhla do čekárny na maminky, když se hlasitě bavily, ale k dětem byla laskavá a kamarádká. Paní doktorka dobře věděla, že si o její přísnosti rodiče povídají, ale z řeči si nic nedělala. Říkala, že i když na ně občas „hukne“, myslí to dobře, bylo to pro dobro dětí. Radovala se z každého jejich uzdravení. Věděly, že když budou hodné, dostanou obrázek, bonbon nebo omalovánky. Odreagovala se vždy při návštěvě divadel a koncertů. Milovala také cimbálku, která jí hrála při příležitosti 80. naro-

zenin její oblíbené písničky. Na pozvánce na oslavu měla napsáno: vstupné jedna růže a obálka, jejíž obsah bude věnován na charitativní účely. Peníze, které dala dohromady, předala do střediska Betlém v Kloboukách u Brna, kde pečují o tělesně postižené. Zdenka Kuželová procestovala celou Evropu a část Ameriky. V létě i v zimě jezdila se zaměstnanci místního zemědělského družstva na týdenní pobyty do Tater. Na horách byla ve svém živlu, na lyžích suverénně sjížděla kopce. V lázních si odpočinula a nabrala sílu a elán pro další činnost dětské lékařky. Víme, že na věčnost si můžeme odnést jen to, co jsme s láskou vykonali pro druhé. Paní doktorka mohla odejít s dobrým pocitem, že ve svém poslání svůj život naplnila vrchovatě. V ordinaci v Lanžhotě pracovala téměř polovinu života. Všichni, kdo ji měli rádi a vážili si jí, nezapomenou. Loučíme se s ní slovy básníka Šajnara: ZA VŠE, ZA VŠE DÍK, ZA LÁSKU, JAKÁ BYLA, ZA ŽIVOT, JAKÝ BYL.

Mudr. Kuželová Zdenka, zemřela 24.1.2021

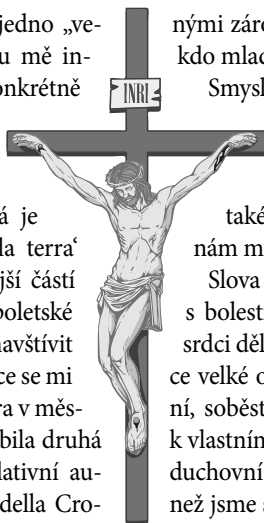
ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST POVÝŠENÍ SVATÉHO KŘÍŽE LANŽHOT

Duchovní zamyšlení

Rád bych se s vámi podělil o jedno „velikonoční“ zamyšlení, ke kterému mě inspirovala má studia v Itálii, konkrétně jeden z našich výletů, tentokrát po stopách italského národního světce sv. Františka z Assisi.

Jeho domovem je Umbrie, která je mnohými nazývána „il cielo sulla terra“ („nebem na zemi“) a nejmalebnější částí tohoto pozemského ráje je tzv. Spoletské údolí. Mimo Assisi jsme stihli navštívit mnoho zajímavých míst, ale nejvíce se mi do paměti zapsala návštěva kláštera v městečku Montefalco, kde žila a působila druhá umbrijská svatá Klára, kontemplativní augustiniánská mystička S. Chiara della Croce da Montefalco, jejíž život byl tajemným způsobem úzce spojen s tajemstvím Kristova utrpení, které si připomínáme právě o velikonočních svátcích.

Sestřička, která nás klášterem provázela, řekla ke konci prohlídky, jakoby na rozloučenou, přibližně tato slova: Pán Bůh nenechává člověku jeho bolesti a těžkosti proto, aby ho trápil, ale aby ho naučil soucitu. Proti této větě lze vznést desítky námitek a každá z nich může mít kus pravdy. Ale musím se přiznat, že mi slova starší usměvavé sestry augustiniánky zůstala dlouho v mysli a považuji je za daleko lepší přiblížení se k tajemství lidského utrpení než všemožné teologické spekulace, které se mohou lehce stát směšnými i smut-

nými zároveň, je-li dotýčným teologem někdo mladý, zdravý a spokojený.

Smyslem křesťanského života je naučit se milovat. Věříme-li, že jsme stvořeni z lásky a pro lásku a že náš Bůh je Láska sama, můžeme také věřit, že vše, co v životě přichází, nám může v této škole lásky pomoci.

Slova sestřičky z Montefalca souvisejí s bolestnou pravdou o tom, že lidskému srdci dělá učení se skutečné, nesobecké lásky velké obtíže. Je nakloněno k sebezavření, soběstačnosti, sklonu využívat druhého k vlastnímu dobru. Skutečnost sklerokardie, duchovní nemoci srdce, je dramatictější, než jsme si často ochotni přiznat. Má-li člověk kde spát, co jíst a s kým si povídat, pak bolesti těch, kteří nemají střechu nad hlavou, mají hlad nebo jsou osamělí, se ho mohou týkat jen zprostředkovaně. Nemůže totiž plně pochopit „jaké to je“. Může sice takovým lidem ze své „normální“ situace blahosklonně pomáhat, ale skutečně solidární se stane až ve chvíli, kdy nějaké podobné trápení zakusí na vlastní kůži.

Nemusí být úplně stejné, ale vždycky má něco společného - to, že není možné se od něj vlastními prostředky osvobodit. Člověk se tak dostává do hraniční situace a v ní se může radikálně změnit jak jeho postoj k Bohu, tak k bližnímu. Spontánně se začne modlit, jeho bolest jej vrhá do Boží náruče a zakouší vnitř-

ní útěchu a naději. Zároveň, jak již bylo řečeno, začne mít větší soucit s lidmi, kteří trpí stejně nebo podobně jako on.

A položíme-li tyto dvě změny kvality vztahu k Bohu a k bližnímu vedle sebe, dostaneme přesně to, o čem vypovídá 2. list Korintským 1,3-4: „Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pana Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy! On nás potěšuje v každém soužení, abychom i my mohli těšit ty, kteří jsou v jakékoli tísní, tou útěchou, jaké se nám samým dostává od Boha.“

Je důležité, že ona útěcha není pouze lidskou, typu „To zas bude dobré!“ a podobně. Nemusí to být později dobré. Taková příliš lidská útěcha může více zranit, než pomoci, protože ten druhý se v těžkostech stává citlivým a laciné chlácholení prohlédne velmi rychle. Opravdová útěcha je právě ta, již se člověku dostává od Boha - vědomí, že On je s ním a že ho neopustí ani v údolí stínu smrti, že všechny naše bolesti jsou vyneseny na kříž, po kterém přichází Vzkříšení. Nebojme se toho!

Požehnané Velikonoce přeje Otec Robert

Poděkování za úklid našeho kostela

Marie Prajková

V srpnu roku 2003 vystřídal v Lanžhotě dlouholetého faráře Vladimíra Stejskala mladý kněz Pavel Holešínský z Mutěnic. Přišel na faru, která už volala po rekonstrukci, protože poslední oprava fary byla provedena za působení faráře Josefa Valeriána v sedmdesátých letech.

Když jsme potom opravenou faru s některými děvčaty uklízely, viděly jsme, že každou sobotu uklízí kostel pětice žen, které už dávno nepatřily ani mezi mladé důchodkyně. Pokoušely jsme se tuto pětici rozšířit o další, mladší síly, ale nijak se nám to nedařilo.

V únoru roku 2011 se v našem kostele konaly po 63 letech svaté misie. A právě při našich setkáváních po celý týden v kostele jsme spolu s Jarkou Bartošovou oslovily mladší ženy a k úklidu kostela jsme získaly třicet žen, ze kterých jsme po pěti utvořily šest skupinek. Byla to záruka, že na každou skupinu přijde řada jednou za šest týdnů. Takto vytvořené skupiny začaly fungovat 5. března 2011.

Každá skupina má svou vedoucí a ta dle rozpisu úklidu se svou skupinou úklid provede.

Vedoucí první skupiny byla dlouholetá uklízečka kostela Božena Černá, a tu po čase vystřídala Anna Říhová. Druhou skupinu řídí Marie Prajková, vedoucí skupiny č. 3 je Radka Bartošová, čtvrtá skupina má vedoucí Mirku Mrázovou, pátou skupinu vede Jaroslava Bartošová a šestou skupinu řídí Zdeňka Kubíková. Po čase se nám podařilo vytvořit ještě dvě skupiny, které dostaly na starost Anna Ciprysová a Jitka Bartošová. A tak od 1. března 2014 se střídá čtyřicet žen v osmi

skupinách. Každá skupina má svou úklidovou sobotu jednou za dva měsíce.

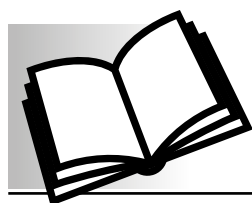
Pravidelný týdenní úklid je ještě doplněn třemi velkými úklidy, a to jarním – před Velikonoce, letním před hody a zimním před Vánocemi. Tyto velké úklidy doplňuje ještě ometání prachu a pavučin, které přímo kaskadérsky provádí z vysokého žebře Josef Kříž. Velký úklid se v těchto termínech provádí i ve farní budově ženami ze skupiny tři a pět.

Úklid kostela je jistě velmi důležitý, ale neméně důležitá je také jeho výzdoba. Praní a údržbu plchet na oltářích a výměnu anti-

pendií měla po léta na starosti Hana Tučková. Po jejím onemocnění plachty pere Marie Uhrová a výměnu antipendií provádí Anna Straková. Ubrousky udržuje Jarmila Kubíková, o květinovou výzdobu kostela pečuje Božena Kořínková.

Letos v březnu uplyne deset let od doby, kdy začal tento organizovaný úklid našeho kostela. Proto si myslím, že toto výročí si zaslouží velké poděkování všem, kteří se do této práce zapojili.

Naše poděkování a respekt není nic proti tomu, jakou hodnotu budou mít tyto skutky jednou u brány do VĚČNOSTI.

MĚSTSKÁ KNIHOVNA LANŽHOT

Okénko knihovny

Knihovna v roce 2020

Jitka Petrlová

Každoročně se v prvním čísle zpravodaje knihovna ohlíží za předcházejícím rokem a vykazuje roční statistiku o přehledu čtenářů a návštěvníků knihovny. Loňský rok byl však jako málokterý a v knihovních číslech a datech to jde vidět na první pohled. A je to pohled pro knihovnici smutný.

Dle knihovních statistik roce 2019 zaplatilo roční členský poplatek 441 čtenářů. Tento počet zůstával po většinu předcházejících let stejný nebo spíše měl mírnou vzrůstající tendenci. Bohužel, rok 2020 přinesl velký propad registrací, a to zhruba o 80 čtenářů. Z toho je 50 dětí do 15 let! U celkových čtenářských návštěv knihov-

ny vidíme propad z 6000 návštěv na číslo 4500. V roce 2019 se bylo vypůjčeno necelých 20.000 knih a loňský rok 15 100 knížek.

Vidíme, že starší čtenáři knihy potřebují víc, nemůžou bez nich být a naučili se využívat bezkontaktní půjčování. Ať již přes výdejní okénko nebo jako donáškovou službu. To děti se musí knihu nejprve osahat, prohlédnout, schválit a až pak si ji půjčí. Jim bezkontaktní půjčování nevyhovuje a výpůjční okénko nevyužívají. Snad jen studenti středních škol povinnou četbu stále potřebují a knihy se objednávali v průběhu celého roku.

Tímto chci tady znovu zpropagovat meziknihovní výpůjční službu, kterou využívají hlavně vysokoškolští studenti. Těm objednáme a půjčujeme knihy potřebné ke studiu z jiných knihoven. Tato služba neslouží však jen pro studenty, ale je nabízena všem návštěvníkům knihovny.

Taky pro nemocné, invalidní osoby nebo seniory, kterým činí potíže nošení těžkých knih, nabízíme roznáškovou službu knih zdarma. Rádi Vám knihy doneseme až ke dveřím.

Věříme však, že se k nám naši čtenáři vrátí a přibude určitě i spousta čtenářů nových. Vynasnažíme se v té naší budoucí nové knihovně nabídnout zajímavé programy, spousta atraktivních akcí pro žáky základní i mateřské školy a plné regály zajímavých a poutavých novinek.

A když jsme u těch loňských statistik, tady vám chceme ještě ukázat, které knížky byly nejžádanější:

Krimi žánr:

Na útěku/ Harlan Coben
Temné hlubiny/ Robert Bryndza
Dům na samotě / Michaela Klevisová
Temné malé lži /Sharon J. Bolton
Nenávist / Chris Carter

Beletrie pro ženy:

Tiché roky / Alena Mornštajnová
Cizinec z Cornwallu / Liz Fenwick
Beznadějný osud / Kearsley Sussanna
Tři sestry / Táňa Keleová – Vasilková
Kam čert nemůže...nastrčí / Jakoubková Alena

Historické:

Proroctví staré vědmy / Jindřich Jindra
Johana z Rožmitálu / Jiří Hanibal
Venkovské sídlo / Anne Jacobs
Mstítel z Jenštejna / Vlastimil Vondruška
Valdštejn / Jaroslava Černá

MATEŘSKÁ ŠKOLA LANŽHOT *Okénko školky*

tel.: +420 519 336 209 • www.mslanzhot.cz MŠ Lanžhot

Hurá - je tady karneval!

Markéta Procházková

Městský karneval, na který byly děti zvyklé, se neuskutečnil. V jeho realizaci nás zastavil vir, který se stále šíří a zakázal společenské akce. Ale ve čtvrtek 18. 2. v mateřské škole proběhl karneval, kterého se zúčastnily děti i paní učitelky. Za dodržení hygienických opatření

každý ve své třídě. Děti pomáhaly při vyrábění papírových řetězů, škrabošek či šašků z papíru. Již od časného rána se děti proměňovaly v různé zajímavé bytosti jako např. v hasiče, kovboje, supermanky, ale také ve víly, princezny či berušky. V každé třídě pro ně paní učitelky

připravily různé soutěže, překážkové dráhy, masky pak vesele rejdlily a tančily ve víru hudby. Na svačinku si děti pochutnaly na masopustních koblížkách. Vydařil se karnevalový rej, měli jsme se všichni NEJ, NEJ! Děkujeme všem rodičům, že připravili dětem krásné pohádkové kostýmy a masky.

foto Lucie Sztanko

Tříkrálový průvod tradičně i netradičně

Bc. Iveta Ciprysová

Nový rok v Mateřské škole Lanžhot začal všem známým tříkrálovým průvodem. Ten se letos s ohledem na příznivé počasí konal 7. ledna. Přes osmdesát dětí se vydalo k dominantě místního náměstí, vánočnímu stromu. Průvod s dary v rukou vedli Tři králové Aleš, Matyáš a David. Chlapce zdobily tříkrálové kostýmy, dětem nechy-

běly bílé koruny. Letos poprvé, vzhledem k současné situaci, se známá koleda My tři králové jdeme k vám nesla celým náměstím. Snad se zpěv malých koledníků dostal až k betlému zdobícího lanžhotský kostel. Vánoční čas jsme tak ukončili a těšíme se na svátky jara.

Den v mateřské škole

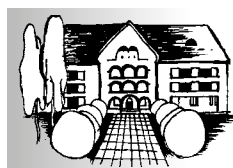
Mgr. Martina Čapková

Mateřská škola otvírá každé ráno v 6:00. Děti se schází ve třídě Safari, kde si je později vyzvednou paní učitelky a odvedou do svých tříd. Děti mají prostor pro volnou hru - mohou si modelovat, kreslit, hrát si se stavebnicemi, v dětských koutcích...využívají celý prostor třídy. V těchto ranních činnostech jsou dětem většinou nabízeny různé tvořivé činnosti, které pak zdobí nástěnky v šatnách nebo třídách.

Ve školce máme také dva dětské ponky. Za přítomnosti učitelky, tak mohou děti rozvíjet své polytechnické dovednosti, zkoušet různá nářadí, řezat, zatloukat. Výsledkem pak může být budka pro ptáčky nebo třeba betlém. Po osmé hodině děti dostávají svačinku, dbáme také na pitný režim. Nyní je před námi řízená činnost, ranní kruh. Děti společně s paní učitelkou usedají na koberec, kde se jako každý den

přivítají, sdělí si různé zážitky nebo důležité informace. Děti se učí nové básničky, zpíváme si, probíráme různá témata. Lze sem zahrnout jazykovou výchovu, pohybovou chvíli nebo rozvoj různých dovedností (matematické, dramatické, logické apod.). Po celé dopoledne jsou tak děti zaměstnávány různými činnostmi, které hravou formou rozvíjí jejich osobnost. Následuje hygiena a pobyt venku - procházka, hry na zahradě, na hřišti. Po pobytu na čerstvém vzduchu jdou děti na oběd.

Jakmile jsou děti po jídle, přichází na řadu odpočinek na lehátku. Pomáháme s převlékáním do pyžamak, děti odcházející po obědě si zatím kreslí u stolečku nebo prohlížíjí obrázkové knížky a čekají na rodiče. Po spinkání je připravena svačina. Děti si nyní mohou volně hrát nebo využít přichystaných aktivit při odpoledních činnostech. V jarních a letních měsících na vás děti počkají spíše na dvorečku. V 16:30 se naše školka uzavírá a čeká na další nový den plný dětí :)

**MASARYKOVA ZÁKLADNÍ ŠKOLA
LANŽHOT**
Okénko školy
tel.: 519 336 207
www.zslanzhot.cz

f Masarykova základní škola Lanžhot

f Knihovnička MzŠ Lanžhot

f Klubko News

Tělocvík trochu jinak aneb chvála pohybu

Jana Polášková

Distanční výuka ve školách přinesla mnoho nových podnětů, starostí, ale i nových výzev. Jednou z nich je výuka tělesné výchovy. Zdálo by se, že tělocvík je mimo hru, ale není tomu tak. S úkoly si žáci mnohdy i za pomoci rodičů poradili velmi zdárně. Pomohly zcela zásadně moderní technologie v podobě chytrých hodinek, které monitorují naše pohybové aktivity, ale nejenom to. Přírozená potřeba pohybu se ukázala jako silný motiv zvednout se od počítačů. Aktivity jsme se naučili zaznamenávat a příspěvky sdílet přes komuni-

kační platformu školy Edookit. Některé sportovní výkony můžete vidět na webových stránkách školy. Úsilí žáků i pomoc ze strany rodičů v nižších ročnících jsou v nelehkých podmínkách chvályhodné.

Děkuji všem rodičům, kteří podporují své děti v jakékoliv pohybové aktivitě, pomáhají s plněním úkolů a správně vnímají, že pohyb je nedílná součást našeho života.

Kontakt s vyučujícím a zážitky z pohybových her se svými spolužáky žádná technologie nenahradí, proto se velmi těším, až se všichni opět setkáme na školním hřišti.

Týdenní přehled pohybových aktivit		
Datum	Aktivita (jednoduchý popis)	Celkový čas (přibližně)
Po - 15.2.	hádanky	3 h.
Út - 16.2.	hračky	3 h.
St - 17.2.	POSLUCH	20 min.
Čt - 18.2.	společné tančení na hudbu	1 h. + 2 h.
Pá - 19.2.	hádanky	3 h.
So - 20.2.	hádanky, pohádky, telovýchyby	1 h. + 2 h.
Ne - 21.2.	hádanky, hračky	3 h.
Celkem: 12 h. 20 min. (včetně)		12 h. 20 min.

Máme rádi přírodu

Eva Klvaňová

Žáci 9. třídy se zúčastnili školního kola fotografické soutěže Máme rádi přírodu 2020, kterou pořádá Hnutí Brontosaurus. Tématem 26. ročníku byla Voda a život. Ve školním kole 3. místo získaly Tereza Uhrová a Nicol Uhrová, 2. místo Eliška Radoňová, 1. místo Šárka Jurošková. Všechny oceněné fotografie byly odeslány do celostátního kola. Blahopřejeme Šárce Juroškové, jejíž fotografie byla oceněna 2. místem.

Za prvním vysvědčením se školními skřítky

Milan Kocmánek

Možná o tom nevíte, ale stejně jako poštovní úřady ve slavné Čapkově Poštácké pohádce, také školy obývají tajuplné bytosti - školní skřítkové. Jsou to maličcí mužičci, kteří se živí drobkou ze svačin, oblékají se do poztrácených nebo zapomenutých neoznačených součástí oděvů z šatnových skříněk, přes den spí a v noci se baví sledováním pohádek na interaktivních tabulích nebo škodolibě schovávají žákům školní pomůcky a vyrábějí chyby v zapomenutých sešitech pro domácí úkoly.

Že jste o nich ještě neslyšeli, natožpak abyste je viděli? Není divu, jsou to bytosti velice plaché, a tak je při normálním provozu školy ještě nikdo nikdy nespatrił.

Letošním prvňáčkům se to ale skoro podařilo. Protože mohli několik týdnů chodit

do školy společně s druháky jenom oni, ve škole byl docela klid a skřítkové se odvážili mimo své úkryty i ve dne. Vybrali si k tomu den opravdu mimořádný - předávání prvního školního vysvědčení 28. ledna 2021.

Třída 1.A

A nebyli by to ani školní skřítkové, kdyby si neodpustili malou škodolibost:

Po návratu ze školního hřiště o velké přestávce našli prvňáčci svou třídu uzamčenou a na klice visel dopis, ze kterého jsme se dozvěděli, že klíč nám skřítkové vrátí, až nám ukáží všechna tajná místa, ve kterých se přes den ukrývají. Cestu nám napoví lístečky, které jsme museli cestou na jednotlivých místech objevit. A tak jsme postupně prošli sborovnu, školní dílnu a kuchyňku, přírodovědnou laboratoř, keramickou dílnu, kotelnu, sklep a půdu. Mnozí prvňáčci ani netušili, že ve škole jsou taková místa k nalezení, a třeba návštěva sklepa nebo půdy se pro některé z nich stala doslova stezkou odvahy. (Pozn. autora: Myslím, že ani rodiče, kteří do naší školy chodili, některá tato místa za celých devět let neviděli!).

Všechno jsme ale zvládli a nakonec na nás na posledním stanovišti čekal místo dalšího lístečku už jen vytoužený klíč od naší třídy. A v ní kromě malé odměny za výdrž a sta-

tečnost konečně tolik očekávané první vysvědčení! Škoda jen, že jsme cestou žádného skřítky nezahledli (asi jsme se přece jen nedokázali pohybovat školou úplně potichu), ale to určitě vyvážila radost ze samých jedniček, které jsme na vysvědčení našli. Však se na nás na fotce podívejte!

Na půdě

Třída 1.B

Duchovní správa v Lanžhotě za faráře Františka Ximenese

Leoš Doskočil

František Ximenes se narodil v 27. listopadu 1746 v Lipníku nad Bečvou nedaleko Olomouce (lat. Lipnicens). Podle matriky pokřtěných jeho celé jméno znělo František Xaverius Ondřej Tobias, přičemž poslední jméno dostal po svém kmotrovi. Jeho otec se jmenoval Antonín a matka Anna. Po dokončení studií byl vysvěcený na kněze v roce 1770. Svou duchovní službu zahájil jako kooperátor na moravských farnostech, což byl tehdy běžný postup. V roce 1779 působil jako kaplan v Břeclavi, která tehdy spadala do lednické farnosti. V roce 1785 byla v Břeclavi zřízena lokálie, čímž se duchovní správa obce v podstatě stala nezávislou vůči své mateřské farnosti v Lednici. František Ximenes se tak stal prvním břeclavským lokálním kaplanem. Svou funkci plnil až do roku 1792, kdy byl povýšen na faráře s přiděleným úřadem v Lednici. V novém působišti však pobyl pouze velmi krátce do roku 1793, neboť od 20. srpna toho roku zastával místo lanžhotského faráře. V Lanžhotě do té doby farářoval Jiří Sekora (nar. 1734 v Uhřicích, vysvěcen 1760, zemřel 2. dubna 1800 v Moravské Nové Vsi), než odešel do sousední větší farnosti v Moravské Nové Vsi (tehdy zahrnovala i lokálii Tvrdonice). Nový lanžhotský farář měl k ruce kooperátora Františka Dobrotského (nar. 1764, vysv. 1788), rodáka ze Žďánic, který mu pomohl rychleji se zorientovat v novém působišti, v němž kooperátor už dříve od roku 1790 působil. Dobrovský odešel z Lanžhota po osmi letech začátkem února, jak dokládá

poslední jeho zápis v matrice narozených vázající se k 3. únoru 1798.

Ximenes v péči o lanžhotské farníky zůstal odkázán na výpomoc skalických františkánů, na které se nejspíše obrátil z vlastní iniciativy. Tehdy bylo ještě běžnou realitou, že do moravských obcí docházeli františkáni z nedalekého slovenského kláštera ve Skalici, kteří se obraceli na věřící o almužnu a duchovním správcům vypomáhali např. při zpovědích, nebo křtech dětí. V těch letech do Lanžhota především přicházel řeholník Ladislav, jehož aktivity byly utlumeny až příchodem nového kooperátora Josefa Klátla (nar. 1747, vysv. 1772). Nový pomocník byl rodák z Lipnice a o rok mladší než jeho nadřízený, s kterým ho nepochybně pojilo přátelství z mladických let. Klátíl přišel do Lanžhota nejpozději v září 1798 (v matrice narozených je jeho první zmínka z 11. září 1798), kde setrval do roku 1801 (poslední zápis v matrice na-

rozených je 18. května). Po jeho odchodu pomáhal řadu let s duchovní správou františkán Makarius, který se stal Lanžhotčanům důvěrně známý.

Ximenes spravoval lanžhotskou farnost v těžké době napoleonských válek, které přinesly drahotu, epidemie a nakonec hospodářský krach celé monarchie. Dopady válečných událostí obyvatelé Lanžhota pocítili bezprostředně v roce 1805, kdy museli plnit různé povinnosti. Rakouský císař se svými spojenci prohrál 2. prosince 1805 bitvu u Slavkova a francouzské vojsko obsadilo Moravu. Dne 5. prosince francouzští dragouni dorazili do Lanžhota včele se slavným brigádním generálem Antoine Charles Louis Lasalle (1775-1809), jenž se ubytoval na faře. Farář popisoval generála jako člověka s laskavým chováním na rozdíl od jednoho ze dvou pobočníků. Dotyčný blíže neznámý pobočník byl násilnický a popudlivý. Farář a čeládka kvůli němu museli opustit faru a najít si ubytování u některého místního sedláka. Nejhůře dopadl františkán Makarius, kterého hrubě zmlátil v noci. Lanžhotčané si od ležení francouzských vojáků oddechli 15. prosince, kdy se přemístili směrem na Vídeň. V roce 1806 přišel do Lanžhota nový mladý kooperátor Josef Bohuňovský (nar. 1779, vysvěcený 1804), který pocházel z Bystřice nad Perštejnem. Byl to velmi obětavý a vzdělaný kněz, který prosadil mezi Lanžhotčany vakcinaci proti pravým neštovicím, které nepřetržitě kosily evropské obyvatelstvo od 18. století. Očkovací látku pořizoval na své náklady a taktéž z vlastních peněz nakoupil pro chudé děti pomůcky do školy. O vzdělávání mládeže jevil nemalou péči, za což se mu dostalo uznání i od faráře Ximenese a vrchního správce břeclavského

panství. Dokonce učitelskému pomocníku pomáhal s přípravou na zkoušku, aby mohl po svém stárnoucím otci převzít vedení lanžhotské školy. Časem musel Bohuňovský přebírat stále více povinností místo svého faráře, neboť jeho zdraví se začalo vážně zhoršovat. Ximenesovi činilo obtíže polykání a postupně i mluvení. K tomu se dostavilo nechutenství, které způsobilo, že jeho tělo chřadlo a ztrácelo sílu. Příčinou nemoci byla rakovina jazyka doprovázená nádorem, jenž narostl do velikosti, kdy už nebyl schopen ani vykonávat běžné a základní duchovní povinnosti. Bohuňovský se stal administrátorem farnosti a při tom starostlivě pečoval o svého faráře. V roce 1815 žádal Ximenes biskupskou konzistoř o uvolnění z Lanžhota na jiné místo, kde by měl zajištěnou stálou lékařskou péči. Dříve než úřady stihly rozhodnout, farář František Ximenes zemřel v ranních hodinách 6. října 1815. O dva dny později byl pochován hodonínským děkanem Janem Wollanem na bývalém hřbitově v Lanžhotě. Na uvolněné místo přišel v roce 1816 starý kněz Antonín Bíleček, který po třech letech zemřel v Lanžhotě.

Literatura a prameny:

Diecézní archiv biskupství brněnského. Biskupská konzistoř Brno, sign. B149, k. 961; sig. K 16a, kart. 1628.

Catalogus venerabilis cleri almae dioecesis Brunensis.

WOLNÝ, Gregor: Kirchliche Topographie von Mähren, meist nach Urkunden und Handschriften. Abteilung II. – Brünn Diöcese, Band 2. Brünn 1858.

VERMOUZEK, Rostislav: Lanžhot: Příroda a dějiny, Brno 1983.

Lanžhotské kalendáríum

Vyhledal, sestavil a napsal František Uher-Žantá

Zpracovala Kateřina Paulíková

DUBEN

- **2. dubna 1998** MUDr. Doubek přestavěl dům bývalého Jeřábkovy řeznictví na lékárnu, ordinaci a dílnu švadlen.
- **6. dubna 1953** Rychlík z Bratislavy najel v Lanžhotě na nákladní vlak. Lokomotiva, tendr a poštovní vůz se převrátily, na místě byl jeden mrtvý.
- **9. dubna 1984** Otevřeno nové nákupní středisko Universal.

- **18. dubna 1930** Byl Lanžhot napojen na rozvodovou síť Západomoravských elektráren a v obci se rozsvítilo 90 lamp veřejného osvětlení. K elektrifikaci dala obec souhlas už v roce 1925, ale rozvod se začal budovat až v roce 1928. Předtím vyráběl elektrický proud stolař Emil Kadlčík pro svoje dílny a nejbližší sousedy.
- **19. dubna 1892** Na úterý velikonoční začala přestavba kostela a trvala až do června 1893. Ze starého kostela zůstala jen sakristie, kněžiště a výstup na zvonici. Pobožnosti se konaly ve vysvěcené stodole Pavla Cipryse číslo 154.
- **24. dubna 1990** Vyšlo první číslo „Lanžhotského zpravodaje“ tištěného ve Velkých Bílovicích. Redakční rada: Jan

Petrla, Hana Tučková, M. Berková, Ladislav Němeček, Zdeněk Skryja, Ing. Jiří Ciprys, Ing. Bartoš a RNDr. Eva Šupinová.

- **25. dubna 1999** V Lanžhotě na Šlajsi hrálo mužstvo ČR do 16 let mistrovství Evropy proti Německu. Zápas navštívilo 3 tisíce diváků. Utkání vysílala televize Eurosport. Prohráli jsme 1:0, když naši nedali dvě penalty.
- **9. května 1954** Před měšťanskou školou byla odhalena socha T. G. Masaryka pořízená ze sbírek občanů.
- **12. května 1945** Prezident Edvard Beneš s chotí projížděl přes Lanžhot z Bratislavy do Hodonína a Prahy. Zastavil se u kostela, kde ho přivítali představitelé obce a krojovaní chlebem, solí a vínem. Byly to jeho první kroky na historické osvobozené zemi.

- **15. května 1990** Schváleno vedení vodu do Lanžhota po chodníku mostu přes dálnici u kostické kapličky. Tím se stavba zlevní o 1,8 mil. korun a urychlí dokončení přivaděče vody do Lanžhota.

- **26. května 1994** Kolem 19.15 hod. přišla silná bouře s větrným levotočivým vírem o průměru asi dvě stě metrů, který postupoval za silného deště od jihu přes Lanžhot. Za silné intenzity blesků zničila desítky střech. Škoda byla vyčíslena na 30 milionů korun. Na opravu se spotřebovalo 50 tisíc pálených tašek a tisíc metrů čtverečních plechu.

- **28. května 1945** Začalo školní vyučování ve třídách bez oken vytlučených při bojích o obec.
- **2. června 1789** Lanžhotští sedláci odvezli obilí místo do státního skladu do Rakous a tam je prodali. Prozradil je čtvrtláník Kubovič a pololáník Říha. Udali je proto, že nechtěli, aby byl erár ošizen, ale proto, že je sedláci k tomu kšeftu nepřibrali.
- **5. června 1965** Zemřel MUDr. Josef Keppák, od roku 1939 obvodní lékař v Lanžhotě. Na jeho domě v Komárnově je pamětní deska. Narodil se 2. 2. 1906. Pocházel ze selské rodiny z Bedřichovic u Brna.
- **6. června 1839** Přijel do Břeclavi první vlak z Vídně. Na tento div se přišlo podívat i hodně Lanžhotčanů.

- **7. června 1992** Setkání věřících různých církví z Čech, Moravy a Slovenska pod dálničním mostem u Přívozu proti rozdělení republiky 1. 1. 1993.

- **16. června 1953** Obcí projížděl autem prezident Antonín Zápotocký. Zastavil v Souhradech u kapličky a hovořil s lidmi na lávce před kovárnou. Prý slíbil, že pomůže zničit komáry, kterých bylo ten rok hodně. Za 14 dní se prováděl letecký postřík.

- **26. června 1994** Ve 20.45 hodin se při bouři utvořil někde u svatého Jana větrný vír, který se jevil jako světelný sloup a bral všechno ze země nahoru. Posunoval se přes obec směrem na Hrud u Moravy. Na ulici Sokolské, Na Peci, Hrnčírské, Komenského, Náměstí, Luční a část Kostické, Komárnov, Mlýnské a přes stadion s velkým hukotem trhal střechy i plechové a lámal stromy. Škody činily 8,8 milionu korun. Odborníci, kteří přišli do obce, usoudili, že to byla tak zvaná TROMBA.

- **27. června 2001** Poslanecká sněmovna s účinností od 27. 6. 2001 ustavila Lanžhot městem.

Velikonoční beránek

redakce

Jen těžko si dovedeme představit Velikonoce bez velikonočního beránka. Ten symbolizuje v židovské tradici Izrael jako Boží stádo, které vede Hospodin.

V křesťanství beránek symbolizuje památku na Ježíše Krista, který byl právě jako nevinný, čistý a poslušný beránek obětován a jehož krev zachránila pokřtěné od hříchů.

O velikonočních svátcích by podle historických tradic měl zdobit každý velikonoční stůl, proto přikládáme recept na hrníčkového beránka, kterého zvládnou připravit i děti.

Hrníčkový velikonoční beránek

TĚSTO

0,5 hrnku oleje, 1 špetka soli, 2 vejce, 2 lžice rumu, 1 hrnek mléka, 1 balíček prášku do pečiva, 1 hrnek cukr krupice, 1 balíček vanilkového cukru, 1 špetka citronové kůry, 2,5 hrnku polohrubé mouky

POSTUP PŘÍPRAVY

Vejce rozkvedláme v mléce. Mouku smícháme s kypřícím práškem, solí, vanilkovým a krupicovým cukrem a citronovou kůrou. Mléko s vejci nalijeme do sypké směsi, přilijeme olej, rum a utřeme hladké těsto. Těsto nalijeme do tukem vymazané a moukou vysypané formy. Vložíme do trouby předehřáté na 180 °C a pečeme asi 40–50 minut. Dobu pečení si každý přizpůsobí podle pečení trouby. Upečeného beránka vyndáme z trouby a necháme formu vychladnout. Teprve potom hrnečkového beránka vyklopíme a potřeme čokoládou nebo citronovou polevou či jen pocukrujeme. Na krk uvážeme beránkovi mašli a do rozříznuté pusy vložíme kousek asparagusu.

Lanžhot, osada na Soutoku

*Rostislav Vermouzek, František Čapka
a Ladislav Němeček (brožura z r. 1981)*

S blížící se frontou druhé světové války zastavoval se život v obci. Počátkem prosince 1944 byly povolány na zákopové práce tři ročníky mladých Lanžhotčanů. Později tuto povinnost rozšířila nová vyhláška na všechny muže od 18 do 60 let, kteří museli nastoupit v zimním prosincovém počasí na kopání zákopů v okolí obce od Jazerka do Súhrad, kolem školy směrem na Stráže a Podsedky. Německé velení se chystalo učinit z Lanžhota nedobytnou

tvrz – na přístupech k obci bylo vybudováno velké množství okopů, zákopů, palebných postavení pro kulomety a děla, drátěných zátarasů a minových polí.

Jaro roku 1945 se vydařilo a již v půli března začaly polní práce. Jen louky a lesy pod Lanžhotem byly jako každoročně zaplaveny vodou. Vesnicí projížděly německé jednotky, nádraží bylo přeplněno vlaky ze Slovenska, po silnici se táhly kolony zajatců v zuboženém stavu.

Záplavy, udržované Němci vypouštěním Vranovské přehrady, dovolily vstup do obce ze slovenské strany jediné po železničním a silničním náspu, kde bylo všech devět mostů hned na počátku bojů úmyslně zničeno. Voda vytvořila jezero v šíři asi pěti kilometrů, jehož hladina ležela ve výši jednoho metru. Do obce bylo přisunuto velké množství těžkých zbraní včetně čtyřiceti tanků. V Lanžhotě a jeho okolí se rozmístilo skoro na pět tisíc německých vojáků. Německá propaganda šířila mezi svými vojáky pověsti o neprůchodnosti opevnění u Lanžhota.

Lanžhotští občané si kopali úkryty na zahradách a ve dvorech, ukrývali potraviny a šatstvo. Mnozí odcházeli do lesa, kde se domnívali, že snáze přechájejí přechod fronty. Postupně jich přibývalo, zvláště když Němci začali některé občany vyhánět z domů vhodných pro obranu.

Osvobozením Bratislavy 4. dubna 1945 vojsky II. ukrajinského frontu maršála R. J.

Malinovského byla úspěšně zakončena první fáze bratislavsko-brněnské operace. Současně se předsunuté jednotky pravého křídla II. ukrajinského frontu rychle přiblížily k řece Moravě. Bojů o Lanžhot a jeho okolí se zúčastnily jednotky 4. a 6. gardového sboru 1. gardové jezdecko-mechanizované skupiny generálporučíka I. A. Plijeva. Největší tíha v boji o obec spočívala na 13. gardové jezdecké divizi generála G. A. Bělousova, kterou tvořily tři pluky jezdecké (46., 48., 50.), pluk dělostřelecko-minometný a tankový pluk.

Přišel 5. duben 1945. Němci začali o deváté hodině ráno odstřelovat zatím nevidi-

telné sovětské pozice na druhé straně řeky Moravy. Večer o půl deváté se objevila nad obcí první sovětská letadla a bombardovala železniční trať s nádražím. Jinak noc proběhla klidně, jen německá děla neustávala v palbě. Byla to předzvěst krvavé bitvy o předmostí na západním břehu Moravy, bitvy o Lanžhot, která se vši urputností rozpoutala následujícího dne.

Po náletu sovětských letadel na německé tanky, které se kryly za zdmi domů začala 6. dubna hořet první stavení v obci. Lidé nevěděli, co první hasit. Docházelo k prvním zraněním i ztrátám na životech lanžhotských občanů. I v sobotu 7. dubna boje pokračovaly se stejnou intenzitou. Na obec padaly stále nové dělostřelecké granáty. V neděli vpochodovaly do Lanžhota oddíly SS a SA. Nacisty se nedařilo donutit k ústupu. Až když se podařilo sovětským ženistům pod silnou nepřátelskou palbou postavit náhradní most, mohly být 9. dubna přesunuty na Moravu tanky a další těžká technika. To byla pro pěšáky nesmírná posila. Boj se rozhořel s novou prudkostí. Rudoarmějci sice několikrát dosáhli okrajů obce – byli vidět ve starém mlýně, dostali až na Kradlov, ale nikdy ne v takové síle, aby zde mohli zůstat na trvalo. Proto 11. dubna generál Plijev zabezpečil útočícím vojskům podporu kaťuší a letectva. Toho dne duněla děla bez přestávek. Zdálo se, že v obci vymřel život. A lidé skutečně umírali, domy hořely, dobytek pobíhal po ulicích. Sovětská vojska nastoupila k rozhodné zteči. Nastal boj muže proti muži. Městečko

Lanžhot bylo navečer okolo 20. hodiny 11. dubna 1945 po téměř týdnů trvajících těžkých bojích konečně osvobozeno. Sovětské armádě se otevřela cesta na Brno.

Občané Lanžhota zešedivěli, utrápení hladu a nevyspalí mohli vítat své osvoboditele. Hrůzu vystřídal radost ze svobody. Radost ze života ale nebyla dopřána všem. Obec za to zaplatila těžkou a krutou daň – to byl takový malý Stalingrad. Všude kam oko dohlédlo, byly trosky, pobořené a spálené domy, hořící auta, tanky, mrtvolky koní a mnoho a mnoho lidských mrtvol. Z 924 domů jich shořelo do základů nebo bylo zbořeno 229, 483 domů bylo těžce poškozeno a ostatní byly lehce poškozeny. V bojích bylo zabito 56 místních občanů, 55 jich byly těžce raněno a 203 občanů utrpělo lehčí zranění. Nesmírnou obětí za osvobození Lanžhota přinesli sověští vojáci. Přesné číslo padlých se již nepodaří zjistit.

Zatímco sovětská vojska z vytvořeného lanžhotského předmostí pokračovala v osvobozování dalších měst a vesnic jižní Moravy, Lanžhot se jen velmi pomalu zotavoval z bolestných ran způsobených frontovými boji.

Pěsničky, jejích příběhy a svědectví

Josef Jožulka Uher

ERB: Slovo PĚSNIČKY, dané do záhlaví mého vzpomínání i pojednávání, nazval bych SYMBOLEM RUKOPISU MOJÍ TETIČKY RÓZKY, ROZÁLIE UHROVÉ – UHŘÍČKY, 14. 9. 1912–18. 7. 1980, provdané za MARTINA HORÁKA.

Když prvňáčka obecné školy, malá Rozárka, poprvé vzala do ruky pero a namočila jeho špičku do inkoustu kalamáře, zapuštěného do lavice, nemohla tušit, že podobná pera do stejných kalamářů, ale už umístěných na stole v kuchyni v tom či onom domě, kde bude žít, po dobu šedesáti let bude nepřetržitě a trpělivě namáčet, jak ji k tomu přinutí její tvorba skladatelky melodií pěsniček a verše básničky. Psací stroj nepotřebovala a ani jej mít nemohla. Stejně tak se obešla bez hudebního vzdělání, dovednosti hry na nějaký hudební nástroj a schopnosti číst noty, či si do nich svoje pěsničky zapisovat. Její pěsničky „chodily k lidem samy“, stejně jako krása jejího rukopisu, a to ponejvíce díky tisícům, veršů předsvatebních pěsniček obřadních, zvaných SFÍCE. Ti, kterým, je skládala, jako vzácnost si je ponechávali až do smrti, pokud se potomkům nestaly zajímavými. Sama by si pero z ruky vzít nenechala, ani nemoci, leč jednou a naposledy tak učinit musela...

ERB „PĚSNIČKY“, uvedený v tomto mém článku, napsala tetička, hádám, že někdy v roce 1938. Na normální balící papír. Proč? To bylo tak... V té době se z ní pěsničky doslova „rojily“. Učila je kamarádky, ale to bylo vše a pro jejich budoucnost málo! Jednou se to potvrdí. Lidé zapomínají. I pěsničky z mládí. Některé.

Nestačilo, že tetička Rózka ty její dobře uchovávala v paměti, ale stačilo to pro časy příští? Rozhodně ne mému otci JOŽKOVI UHROVI – UHŘÍKOVI, 1905–1970, který jako zpěvák, houslista a schopný písničkář do not zapisovat, starší bratr Rozárky, učinil správné rozhodnutí. Koupil asi 200 listů formátu 24 cm x 16 cm, volné, mající po obou stranách vždy 6 soustav pěti linek pro psaní not, jímž se říká OS-NOVY. Pak je nechal u knihvazače svázat mezi dvě pevné desky. Vznikl základ ZPĚVNÍKU. Do něho minil otec postupně v notách i slovech zaznamenávat ne toliko písničky své sestry Rózky, ale i jiných jemu známých skladatelů, nebo těch, na které se už zapomnělo, takže se těmto písničkám začalo (ne správně a právem) říkat LIDOVÉ, a skladatelům, přestože byli známí, LIDOVÍ SKLADATELÉ (Fanoš Mikulecký, František Třetina, Rózka Horáková - Uhrová, Vojtěch Bartoš, Jan Uher nebo i já) Objemný, ještě nevyplněný ZPĚVNÍK, opatřila tetička Rózka balícím papírem; na titulní stranu překrásně napsala: PĚSNIČKY.

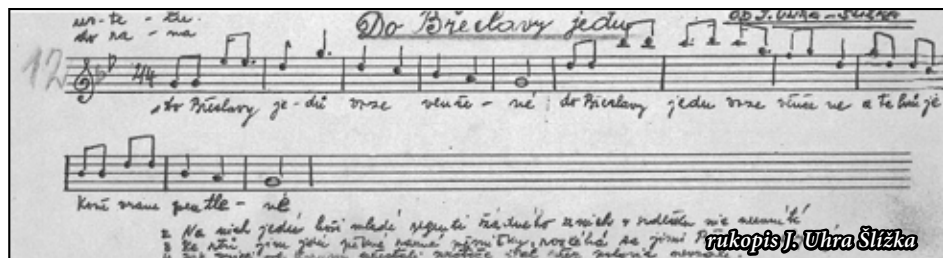
Dnes (v mém vlastnictví) je ZPĚVNÍK „PĚSNIČKY“ v nedobrému stavu, téměř chatrném. Vždyť měl v jeho dlouhém čase nelehký život, prošel půjčkami mnoha rukama, dokonce sdílel po tři roky otcův osud totálně nasazeného u vlakových pošt

v tzv. rajchu (ČSR byla Protektorátem Čech a Moravy). Otec se i o tomto velmi stručně zmiňuje na vnitřní straně přední desky zpěvníku. Uvedu je, nejsou kronikařsky nezajímavé...

Svoje autorství zpěvníku potvrzuje hned dvakrát: Josef Uher, Lanžhot, vrchní poštovní tajemník, t.č. Breslau – Wroclaw, Hodonín a Břeclav 2 (nádražní pošty). Dodám, že v Rajchu jezdil u vlakových pošt na trase Breslau (Wroclaw, domovská stanice), Lundenburg (Břeclav) a Wien (Vídeň).

K tomuto údaji připojuje svým typickým drobounkým rukopisem dne 8. února 1969, necelý rok před smrtí, tato slova: t.č. důchodce, 64 roků starý, Lanžhot 750.

Jeho, otcovo nahoře úvodní sdělení, je dílem smutné a dílem, v mé vysvětlující poznámce, úsměvné. Píše: „Mé vzpomínky ve slovech a notách na dobu, když jsem byl zdrav a komponoval písně a je vyhledával.“ Otec hrál slušně na housle, hru na ně i vyučoval, měl nadprůměrné znalosti v oblasti folkloru (písně, zpěv), zhostil se i role dirigenta, věděl toho dost o národopisu, paměť plnou písniček, které skutečně nejen zpíval, ale i sbíral, vyhledávala a zapisoval, ale komponistou – skladatelem nikdy nebyl. Nesložil žádnou písničku. Upravoval je do dvojhlasu, výjimečně trojhlasu (ten na Podluží nikdy nepatřil).

V Malovaném kraji č. 6/2020 jej sice František Kašník uvádí mezi nejznámější autory, což není pravda.

Jako absolvent reál. gymnázia v Břeclavi, maturant mimo jiné i z latiny rád hovořil latinsky s těmi (faráři, třeba mons. Josef Valerián), kteří tento jazyk ovládali, a tak snad proto na té vnitřní straně desky zpěvníku cituje výrok franckého krále Luthara I. ze 16. století: „TEMPORA MUTANTUR NOS ET MATAMUR IN ILLIS! - Časy se stále mění a my se měníme s nimi.“ V jeho věku takové nostalgické povzdechnutí lze chápat – i ve zpěvníku.

Kronikářsky je pro mne nejzajímavější a nejcennější toto jeho sdělení: „SCHÁZELI JSME SE S VELKÝM NADŠENÍM (já jako cvičitel a vedoucí Slováckého krúžku) JIŽ JAKO ŽENÁČI NA ZPĚVNÍ ZKOUŠKY A NEMĚLI JSME KONKURENCI! TEHDY BYLI VELCÍ TENOŘI V LANŽHOTĚ, JACÍ SE TAKOVÍ JEŠTĚ NENARODILI: bratři ŠESTÁKOVÉ, ŠVIRGOVÉ, MICHALICOVÉ, ŠLÍŽKOVÉ A UHŘÍCI! Druhý hlas VENDELÍN, JOS. HAJNÝ, LUD. ŠESTÁK, JOS. ŠULÁK...“

Tímto otcovy poznámky končí. S velkou lítostí dodám: ŠKODA! Ale ten jeho něco jako poslední vzkaz do budoucnosti musím doplnit několika důležitými vysvětleními, aby jejich výpověď byla dnešním žijícím generacím srozumitelnější.

1) Bratři Šestákové: oba z Dolní ulice. Starší Josef – Joska, sedlák, a mladší Martin – Malit úředník, převážně v Brně. Joska, fešák s vysokou postavou, byl dle hodnocení tenorovou lanžhotskou jedničkou. Velký zájem o něj měla i bratislavská opera. Jeho otec byl proti konstatování, že chce mít sedláka pokračovatele na

gruntu a ne komedianta. Malit byl otcův nejlepší kamarád. Často k nám docházel na besedu, a to se potom barák třásl, jak se ti dva předháněli v tom, kdo se víc přiblíží vysokému C, vysoké A bylo pro ně hračka. Otec ze všech jmenovaných jako jediný nazpíval spolu se sestrou Rózkou v pražském Supraphonu, v třicátých letech, pár písniček. Gramofonová deska mi byla při stěhování zničena. Mám kopii na malé kazetové magnetofonové pásce. Šestáci byli klasa! Bratry Šestáky jsem slyšel zpívat oba, dost často, ale Švirgy, ty ne.

2) Bratři Švirgové: Jan – Janko a Michal. Nevím, kdo z nich byl starší a kdo mladší. Jan byl sedlák v Dolní ulici, po únoru 1948 musel z politických důvodů uprchnout za hranice. Přes Rakousko se dostal do Kanady, kde po mnoha letech zemřel. Zůstali po něm tři synové Jan, Jiří a Rostislav, dva posledně jmenovaní výborní zpěváci – tenoři. Ovšem, jak vzpomínal i můj otec, nikdo ze jmenovaných, včetně bratra Jana, pěvecky na Michala, později zvěrolékaře (MVDr. Michal Švirga, článek ve zpravodaji č. 4/2020), ale i mnoho let politického vězně, neměl. Michal byl prý stejně vynikající tenorista jako Joska Šesták.

3) Bratři Michalicové: Ptám se, proč o nich vůbec nic nevím. Snad, pokud se tato moje úvaha dostane do zpravodaje, někdo z žijících příbuzných dá vědět. Ale zpívat nad míru dobře umět museli, jinak by je otec nejmenoval. Že by strýček Václav Michalica ze Záhumní?

4) Bratři Šlížkové. Jde o známou přezdívkou Uher=Šlížek. Oba sedláci. Josef Uher – Šlížek zpoza obecné školy (Havlíčкова), druhý Jan Uher – Šlížek z Dolní ulice. (O něm toho povídání budu mít až později víc.) Po každém z nich zůstali sy-

nové, nejznámější duo tenorů Joza (Ing.) a Janík. Z jejich otců jsem slyšel zpívat pouze Jana, jehož hlas se mi zdál bližší barytonu než tenoru.

5) Uhřící... Zde myslí otec sebe, pak staršího barytonistu Jana – Janíčka a nejmladšího ze čtyř bratrů Františka – Francika, barytonistu, hráče na křídlovku – tenor, kapelníka dechovky Uhřící. Nepochybně nejlepším z nich byl otec, hrdinný tenorista a la bel canto (zrovna jako Šestáci a Michal Švirga)! Po svém otci jsem něco hlasového podědil i já.

6) Do druhého hlasu – barytonu klade otec Antonína Cipryse, zvaného Vendelín (ulice Havlíčkova), jehož syn Tonda, také Vendelín, proslul v JZD jako srandista „všehoschopný“ v dobrém. Další jmenovaný Josef Hajný by se měl správně jmenovat Uher, ale nic bližšího o něm nevím. Velmi dobře jsem znal (i z JZD) pana Ludvíka Šestáka, z uličky za farou. Když jsme s otcem v roce 1955 založili při TJ Sokol národopisný soubor LANŽOČAN, tak mezi mužáky výrazně čněl basbarytonista pan Jožka Šulák – Šulan z Břeclavské ulice. Nádherný hlas, jako z pravoslavné Rusi... Ach, ty zpěvné vzpomínky!

Jistě v historii lanžhotského folkloru se projevovaly i jiné další mužské hlasy od tenorů po barytony či basbarytony, ale já jsem se svým výkladem soustředil pouze na otcovy poznámky ze zpěvníku PĚSNIČEK, a v nichž budu pokračovat dál, už pouze na téma jedné písničky, která je svědectvím, jenž pod titulkem písničkám přepisují, včetně nositele příběhu.

Ale především budiž vzato na vědomí: písnička není HUDBA!!! Písnička je MELODIE, podložená – doprovázená SLOVY! Proto může nést příběh i svědectví.

HUDBA beze slov nic takového nesvede, už vůbec ne v oblasti folkloru – prostého lidu. Hudba beze slov mu slouží k tanci a jiným pohybovým projevům, nebo ta vážná, nutí jeho rozum k představám toho, o čem by ta hudba – melodie beze slov mohla vyprávět, nutí nás k metaforickým představám, resp. snění. Pěsničky promlouvají zcela a zřetelně, k radosti i smutku... Jsou krátké, melodicky i úpravou jednoduché, snadno zapamatovatelné, takové, jakými co do tvůrčího talentu byli ti, kteří jim darovali život, sami často brzo zapomenuti. Lidé je desetiletí zpívají, aniž by věděli, kdo jako první začal!

Mezi první a druhou světovou válkou, tudíž za první Československé republiky (nevím, jak tomu bývalo za Rakouska – Uherska, nebo jak dlouho po roce 1945 a především po komunistickém převratu v únoru 1948) dostavovali se lanžhotští šohaji k odvodu (asendě) do Břeclavi, do velkého sálu hostince Koruna, na náměstí oproti kostelu sv. Václava (viz fotografie z té doby). Tam i zpět jezdili tzv. Tereziánskou „Starý silnicí“: Od kostela ulicemi Komenského, Břeclavskou, Novou, od Jazerka přes Malý a Hrubý vršek, kolem Šuldysova kříže a přes Kostickou váhu a mimo pilu. Tuto trasu dodržovali i po roce 1935, kdy byl otevřen lanžhotský

úsek silniční magistrály Praha – Brno – Bratislava. Této nové silnici začal lid říkat Betonka, podél jejích obou stran byly vysázeny pyramidální topoly. Návrat od asendy vjezdem do Lanžhota od Jazerka (Nová ulice), volila chasa proto, že byl mnohem delším úsekem přes městys než od nádraží. Chtěli, aby je vidělo a vítalo co nejvíce lidí – děvčat!

V sále hostince Koruna předstupovali před odvodovou komisí, ve které seděli i lékaři, v rouše Adamově, tedy nazí, neboť prohlédnuty musely být všechny jejich tělesné orgány, včetně vyložene mužských. Teprve potom mohli uslyšet výrok komise, zda jsou nebo nejsou SCHOPNI BEZ VADY! Nikdo nechtěl být prohlášen, v mluvě lidu „za krypla“, za neschopného. A ostuda u frajířek!

K asendě vyjžděli minimálně na dvou omašlených vozech, taženými opentlenými páry co nejpěknějších koní. Parádně oblečení a pozor, zatím „pomišání“: ti, kteří budou odvedeni, s těmi, kteří se této radosti nedočkají. Toto je důležité vědět. Proč? Při návratu domů už „pomišání“ nebyli! To bylo zřejmé i na první pohled. Na prvním voze odvedenci; na hlavách s parádou větší než hodový guláč, na druhém „vařajkáři“, neodvedení...

Na začátku padesátých let minulého století, kdy se na horu slávy dral lanžhotský fotbal, panoval den, co den na fotbalovém hřišti stavební ruch: mimo jiné stavěly se nové kabiny s krytou tribunou nad nimi, vše pod vedením Jožky Svačiny. Tak zvaní brigádníci byli rozděleni na menší skupiny. Jedné velel JENDA ŘÍHA – KAŇA (1929-2011) Zpěvák barytonista s neslýchaným fortem v hrdle, dobře naolejovaném – ovíněném. Když si za hřištěm v uličce vedou-

cí k Jazerku, kde jeden čas bydlel s jeho rozrůstající se rodinkou, zazpíval jeho oblíbenou „Pod kopcem Hostýnem, hospoda malovaná a v ní šenkérenka, dobré víno mívá“, tak lidé na druhém konci obce, u hřbitova, hlavně tetky, „zavracaly huavy, dívají sa k nebi, vouaja: Proboha, co je to za huas, ten sa snád nese rovnú z nebeskéj kchóry!“ Přejíce mu, záviděl jsem mu ty fenomenální hlasivky a plíce.

Poté, co Jenda jako kápo jeho pracovní skupinky vyslechl, co mají dělat, pronesl tuto pro mě tenkrát k nepochopení větu – befel: „TAK DIME NA TO, CHUAPCI, COTROCHU Z PRVNÍHO VOZA!“ Když popíjel pivo po vykonané práci, přisedl jsem si k němu a žádal jsem ho o vysvětlení smyslu „chuapci, cotrochu z prvního voza. Jeho ochotné rozprávení vynechám, zkrátím to takto: Mezi válkami, jak jsem se zmínil, až do února 1948, kdy se všeho, včetně armády, zmocnili komunisté, lanžhotští šohaji, jedoucí k asendě k odvodu, se jako čert kříže báli toho, že NEBUDOU ODVEDENI! ŽE NEBUDOU! Proto na tom prvním voze, při návratu a o dušu vyzpěvovali ti, co ODVEDENI BYLI, protože, jak pravil Jenda Kaňa: byli to CHUAPCI, COTROCHU Z PRVNÍHO VOZA, zdraví, silní, žádní krypli vařajkáři. Ti naopak na druhém voze držali raději huby a „byuo im haňba“.

Bylo tomu tak skutečně?

Lanžhotský zapomínaný skladatel Jan Uher – Šlížek (1907–1990), o němž se několikrát zmiňuji na předešlých stránkách, a dokonce jsem o něm napsal samostatný článek inspirovaný jeho písničkou „MY, SLOVÁCI, VĚRNÉ SRDCE MÁME...“, kterou můj otec zaznamenává v notách jako vůbec PRVNÍ ve zpěvníku PĚSNIČ-

Odvedenci - legrůti z roku 1925

Oni, ti mladíci, byli možná mylně ovlivněni novou skutečností, která nastala po tom neslavném komunistickém únorovém puči – převratu 1948, v Lanžhotě mimořádně negativně přijímaném, pro ty útky za hranice a zavírání – věznění mnoha našich občanů i občanek! S tím byl spojen odpor mladých kluků ke dvou-

letému výkonu vojenské prezenční služby. Dnes nám to může připadat humorné, ale nedovedete si představit, jak se mladíci snažili od lékařů získat potvrzení, že mají nějakou tělesnou vadu, která je opravňuje k získání tzv. MODRÉ KNÍŽKY, navzděcky je osvobozující od zkrácené vojančení. Postupem času však docházelo k usmiřování se s novým režimem, ale s radostným či neradostným vyzpěvováním odvedených byl konec. A ani jízda k asendě na vozech, taženými koňmi, nebyla už taková paráda, a ani cestou od Kostické váhy a od Jazerka ke kostelu.

Docela nedávno nazpívala skupina lanžhotských mládenců cédéčko s názvem (vzhledem k jejich mládí) poněkud pochmurným „NIKEHO UŽ TADY NĚNI... Mezi písničkami, které se v jejich CD nachází, najdeme jako lidovou (ač autor je dobře známý, byť už dávno nežijící) také „Do Břeclavi jedú...“ V její poslední sloce zpívají: „KET DOJELI KE KORUNĚ PŘESTALI, PROTOŽE ICH DO JEDNÉHO ZEBRALI. ZEBRALI=ODVEDLI!“

Úplně něco opačného, než složil sedlák Jan Uher-Šlížek. Dokonce prastařeček jednoho z těch mladíků!!!

Na chodnicích nebylo vyhlízejících, lid měl jiné starosti, názory a vztahy k světu tuzemskému, v němž stárnul, odcházel, zatím co nové generace měly hlavy plné jiných zájmů, aby se jejich mužská část dožila toho, že povinná vojenská prezenční služba byla zákonem zrušena.

Oni, ti mladíci, byli možná mylně ovlivněni novou skutečností, která nastala po tom neslavném komunistickém únorovém puči – převratu 1948, v Lanžhotě mimořádně negativně přijímaném, pro ty útky za hranice a zavírání – věznění mnoha našich občanů i občanek! S tím byl spojen odpor mladých kluků ke dvou-

Nastala nová éra profesionální armády, jejíž účastníci a účastnice už k povinným asendách nechodili ani nejezdili...

Staré časy vojančení a asend a verbířů – zůstaly jenom v PĚSNIČKÁCH. Starých – nové už o tom nikdo neskládá!

„Nechť ustoupí zbraně tože, nechť má chvála přednost před vavřínem.“ (CICE-RO)

„Mír je nejlepší z věcí, které člověk mohl poznat; jeden mír je nad nesčetné triumfy!“ (SILIUS ITALICUS)

POPISEK K FOTCE:

Parta lanžhotských mužáků
Zleva: Jan Uher – Šlížek, Jož-
ka Uher – Uhřík, Antonín
Tonek Petrla – Petla, Jan –
Janko Švirga, Josef – Joska
Šesták, Antonín – Tonek Ci-
prys – Vendelín a Jan – Janí-
ček Uher – Uhřík

Proč se J. A. Komenský zlobí?

Josef Jožulka Uher

2. listopadu 1921, jak se můžeme dočíst v KNIZE LANŽHOT – PŘÍRODA A DĚJINY, došlo k pojmenování jednotlivých lanžhotských ulic: Byly to ulice Kostická, Komenského, Břeclavská, Nová, Havlíčkova, Sůhrady, Komárnov, Hrnčířská, Kradlov, V Zahradách, Masarykovo náměstí, Kradlovské uličky, Stánisko, Mlýnská čtvrť, U Struhy, Luční, Lesíčková, U Pas-toušky, Na Dílni, Dolní, V Kútě (Kút), Limpín, Příční I. - IV. a Záhumní. Vezmeme-li v úvahu, že v letošním roce 2021 uplyne od této události STO LET, nutí nás to připomenout, že v tomto jedno stoletém období došlo u některých ulic z vůle vládnoucích politických režimů K JEJICH přejmenování, z nichž některá k nevěře zdra-

vého rozumu, trvají dodnes.

V tomto prvním pojmenování poněkud překvapivě nenacházíme Pastvisko, U Zámečku, Nádražní, ale nemohla tam být ještě Vagonová kolonie.

Ulice Jana Amose Komenského, patří mezi ty nejkratší, byť je v samém středu (i historickém) města Lanžhot. Ve směru od kostela od bývalé Hrubé hospody na levé straně a bývalé Lichtenštejské hájenky (Kaca bar) na straně pravé, dolů směrem západním po kříž v rohu bývalé zahrady obecné školy. Dáno mi zkušeností i pamětí dopovím, že prostý lanžhotský

lid málokdy tuto ulici vnímal (mluvil o ní) tak, jak zněl její oficiální název. Ne jinak tomu bývávalo i v případě ulice Havlíčkovy: pro lid byla Komenského „u obecné školy“ a Havlíčkova „za obecnou školou“.

Ale vraťme sa k názvu tohoto článku, hlavne k jeho vysvetlení, čo se HNĚVU J. A. Komenského týče. ANNO DOMINI 1664 byla barevně vtištěná krásná a podrobná MAPA MORAVY. Stalo-li se tak z podnětu a za redakce JANA AMOSE KOMENSKÉHO, obdržela v kruzích vědeckých název KOMENSKÉHO MAPA MORAVY. Její onu část (výsek), v níž se nachází i OPPIDUM (OSADA, OBEC) LANDSHUT, si můžete teď důkladně prohlížet. Název je pochopitelně německý, určité původní, to až postupem času si jej mluva lidu „přejmenovala“ na asi nejprve nářečově LANŽOT, později úředně zaregistrován na LANŽHOT!

Když si prý Komenský mapu poprvé prohlížel a neměl už možnost provést v ní opravu kartografova pochybení (nevím, kde se tato „legenda“ vzala) a pohlédl na její nejjižnější cíp nad soutokem řek Moravy a Dyje, velmi se prý rozčílil. Proč? To proto, že mu MORAVSKÉ OPPIDUM LANDSHUT, nesprávně a nepřirozenou hraniční smyčkou, vyjmuli z MORAVY DO HORNÍCH UHER!

No uznejte, nenajedovali bychom se kvůli tomu také i my, Lanžochané! Jen si tu SMYČKU dobře prohlédněte! Věde nejen severně za kostelem, ale možná, ba určitě za Súhradama, až blízko dnešního nádraží! Pane jo – Lanžhot v Uhrách resp. V Maďarsku! I když řada mých předků po meči nese příjmení Uher, souhlasím s Komenským a jeho následovníky. Naštěstí tato kartografická – (kartografie= věda zabývající se mapami, je zhotovující)

CHYBA, nebyla nikdy v budoucnosti mezistátně přijata za fakt. Snad se toho dočkal i JAN AMOS KOMENSKÝ...

Na té mapě, a toho by si měli všimnout ne toliko rybáři, je jedna velmi udivující zvláštnost, vztahující se k řece Moravě, jejíž hlavní a jediný tok pamatuje ne pouze naše generace, ale mnohé tu naši předcházející. Na Komenského mapě Moravy má řeka Morava od Hradiště (resp. Kunovic o něco níže) až POD LANŽHOT dvě téměř mocná ramena – koryta – toky! Nakonec se ten severní zmenšil na říčku Morávku, resp. Kyjovku, a druhý jižní,

s levým břehem k pozdějšímu Slovensku, na tok dominantní, tudíž řeku Moravu! Jak Komenského mapa ukazuje, jeden i druhý mají pod Lanžhotem mosty.

Jistě znáte rčení, že svět se mění. Ve velkém i malém prostoru. Na tom druhém o tom svědčí i MAPA MORAVY JANA AMOSE KOMENSKÉHO. Můžeme se možná s hrdostí domnívat, že o LANDSHUTU – Lanžhotě v tom roce 1664 věděl toho víc než o jiných moravských OPPI-DECH! A záleželo mu na něm!

Smyčka nesmyčka – byli jsme a zůstali MORAVANY!

Pílátova žena

Josef Jožulka Uher

VELIKONOCE V ROKU 1926 se ani tenkrát neobešly v lanžhotském kostele bez obřadního zpěvu, zvaného PAŠIJE. Pro vysvětlení mladým: jedná se o část evangelií popisujících poslední večeři Ježíše Krista, jeho zatčení, soud, smrt i pohřeb. Při katolických bohoslužbách se čtou nebo ZPÍVAJÍ o velikonočním týdnu. V této jakoby divadelní scéně účinkuje několik herců a hereček, zpěváků a zpěvaček v různých rolích.

Když v tom výše zmíněném roce sestupují účinkující z kůru dolů pod něj, ke štíhlé a vyšší ČTRNÁCTILETÉ UHŘÍKOVÝCH ROZÁRCE (Rozálie Uhrová, později provdaná Horáková, 14. 9. 1912–18. 7. 1980), která se před chvílí svým hlasem výtečně zhostila POPRVÉ ROLE ŽENY PILÁTA, přistoupí urostlý šohaj tenorista JOSKA ŠESTÁK z Dolní (zpíval roli Ježíše), obejmeme ji kolem ramen a až s dojemným uznáním jí říká: „NÁ TY

Rózka Uhrová-Horáková

DĚCKO JEDNO, GDES VZAU TAKOVÝ HUAS?!”

Je jí obdařena a nikdy jej neztratí. Vyrazí jí v takovém oktávovém rozsahu jako nikdy žádné jiné lanžhotské dívce – ženě! Od altových hloubek po sopránové výšky. V roce 1937, na národopisných meziná-

rodních slavnostech v Hamburku, úžasem se nad ním tají dech i dirigentu velkého sboru z Itálie, nevěřícímu, že není profesionální operní pěvkyní!!!

Kdo by byl jenom o velikonočních pašijích roku 1926 tužil, že to „děčko“ v roli Pilátovy ženy odzpívá ji bez přestávky po neuvěřitelnou dobu PADESÁTI LET!!! Ale to už se ve stejném časovém rozměru stává v Lanžhotě i na Podluží OSOBNOSTÍ jako skladatelka více než jednoho sta písniček melodií i slovy, a několika tisíců veršů – slov pod melodiemi tak zvaných předsvatebních písniček SVÍCOVÝCH! Mnozí jiní talentovaní, přírodou a Pánem Bohem, i díky genům předků obdaření, z periferií venkova, neobstojí vůči oproti méně výrazným budoucím profesionálním umělcům z Prahy či jiných velkých měst, kde jsou ti z venkova za často i dnes pejorativně nazývaných FOLKLOR.

Uhříkových Rozárka, paní Rózka Horáková – Uhrová se na piedestal osobnosti – umělkyně dostala, i přes nemálo těžkých osudových překážek, mezi které patřilo pětileté období života bez manžela, politického vězně komunistického režimu, s opatrováním dvou dětí a tíživé sociální

situace, už i s příznaky příštích vážných dlouholetých zdravotních potíží.

Rád bych ještě dodal, jako jejím emocím stejně blízký těm, které chovala k svým dětem, že nad její vyjimečný hlas považuji její téměř geniální schopnosti tvorby melodií a slov k nim, vezneme-li v úvahu, že šlo o dívku a ženu absolutně odborně hudebně nevzdělanou, neovládající žádný hudební nástroj, který by jí mohl při komponování velmi pomáhat. To píši z vlastní zkušenosti. Já navíc jsem svoje písničky okamžitě nahrával na magnetofon, kdežto tetička Rózka je všechny nosila v úžasné paměti. Ti, kteří o ní něco psali, tuto skutečnost vynechávali. O tetiččině vyjimečnosti svědčí i to, že jako čtrnáctileté „děčko“ jak ji oslovil Joska Šesták, si troufla na roli Pilátovy ženy, o níž tento článek především pojednává. Dávám si za viny, že i když jsem toho o tetičce napsala jak nikdo jiný, opozdil jsem se i já: zpívat něco padesát let, to nemá obdobu!

Byť se na její padesátiletou roli Pilátovy ženy už zapomnělo... „CO OSUD NEDAL, NEMUŽE ANI VZÍT!“ (SENECA)

Němý film „O děvčicu“

Josef Jožulka Uher

Muzeum našeho města získalo vůbec první černobílý němý film z oblasti folkloru-národopisu, který byl v Československu natočený, a to bratry Degly z Prahy v září roku 1918. Na námětu a scénáři filmu „O děvčicu“ se podílel lanžhotský rodák JUDr. Josef Folprecht, syn nadučitele a varhaníka, čestného občana

Lanžhota. Ve dvacátých letech byl JUDr. Folprecht výraznou osobností v oblasti školství ČSR a jejího styku s krajany v celém světě. Máme po něm i stejnopis jeho literárního díla s názvem LANŽHOT, o jehož vydání všechny pokusy ztroskotaly. Tu a tam je z textu něco citováno kdysi Muzejním a vlastivědným kroužkem při

tzv. besedách nad kronikou. Jeho částečnou, ještě ne kompletní filmovou kopii získal někdejší lanžhotský Muzejní a vlastivědný spolek někdy v šedesátých letech minulého století. Hlavními iniciátory byli prof. Pavel Holobrádek, Jožulka Uher a Antonín Mayer, ale největší zásluhou na jejím získání měl lanžhotský rodák JUDr. Bohumil Steiner, tenkrát ředitel filmových ateliérů v Gottwaldově (dnešním

Zlíně). Premiérové promítnutí v kinosále bylo tehdy slavnostní a mimořádnou událostí pro občany Lanžhota. V těchto dnech, psáno koncem ledna 2021, je denně několikrát kompletní digitální (tedy kvalitnější) kopie toho unikátního filmu uváděna na naší místní kabelové televizi. I když je nad míru poutavým už jen pro menší část našich občanů, nic mu to na vzácnosti takového dokumentu neubírá. Těm nejmladším generacím může připadat třeba herecky naivním, ale ani ty nej-

starší naše němé filmy nepůsobí na nás jinak, a přece si jich vážíme.

Co by všechny generace mělo na filmu „O děvčicu“ především zajímat, u starších pamětníků se dotazovat, jsou bohužel, dost časově krátké záběry míst, v nichž velmi jednoduchý děj probíhá, především stavebně-architektonicky obec-dědina, kontra SOUČASNÉ MĚSTO Lanžhot, moderní, bohaté vizáže. Úsměv může u některých bývalých pacholků vyvolávat způsob verbování a skákání hošíjů, nebo to běhání chasy v krojích v lese kolem legendárního několika staletého dubu „U Huberta“, místa vycházek a dostaveníček. Ale je takových lokalit, dnes už dávno pominutých, ve filmu více. Člověk v duchu vytýká režii, že toho nenatočila víc. Měl bych k obsahu snímku mnoho poznámek a možná i vysvětlení, ale zajímalo by to už někoho? Jedním z hlavních míst, mimo placu před hospodou s mohutnými akáty před okny (dnešní Podlužan), je někdejší sedlácké

stavení Cyrila Bartoše u obecné školy (kříž na rohu zahrady vidíme často) v přezdínce u Bartošů, pochopitelně i část před kostelem u křižovatky. Nikde nehledejte sloupky a dráty elektrického vedení (Lanžhot byl elektrifikován až v roce 1929). Škoda, že spolu se starým, dřevěným mostem přes Kyjovku, není zachycen i mlýn, který tehdy měl ještě mlýnské kolo. Právě od mlýna (resp. mostu) se šlo pěšinkou k sv. Hubertu. I v psané předmluvě jsou uvedena jména profesionálních herců a herečky z Prahy. Taktéž je mi líto, že film zapomněl delším záběrem na muzikanty! Ale takových „škoda“ bychom my starší našli více.

Je přirozené, že od děcek přes chasu po nejstarší, na filmu zachycené, už dávno nikdo nežije. Oči dnešních nejstarších generací hledají tváře, které by jim mohly napovědět, o koho se jedná. Já poznávám se vši určitostí dvě: v té době známého amatérského divadelníka Cyrila Bartoše – Bartošika od obecné školy, a ta druhá tvář (až nevěřitelně), patří mému strýčkovi (bratru otce), tenkrát devatenáctiletému Janu-Janíčkovi Uhrovi-Uhříkovi z Komárnova. Pár jiných postav a obličejů mne nejistě orientuje na stranu některých lanžhotských rodů, které si po generace nesly svoje originální tělesné charakteristiky, ale už zahalováno mlhou času.

Na závěr jsem si ponechal údivnou poznámku k něčemu, co velmi souvisí s jiným mým článkem – pojednáním s názvem:

MORAVSKÉ SLOVÁCKO? Nebo MORAVSKÉ SLOVENSKO? (pozn. redakce Tento článek bude zveřejněn ve zpravodaji 2/2021). Ono totiž v bílém na černém pozadí psaném úvodu filmu „O DĚVČICU“, se hned dvakrát píše v souvislosti s Lanžhotem, vysloveně o MORAVSKÉM SLOVENSKU!!!, a jeho obyvatelé, tudíž Lanžhoťané jsou nazýváni SLOVÁKY!!! Věru, kdo z nás by se dnes (bez nějakého pozadí nacionalismu) neptal, kdo a kdy a proč na něco takového přišel? Však si o tom budete moci podrobně podumat nad mým výše zmíněným pojednáním, a taktéž nad slovy písničky (generací mého otce vehementně zpívanou) sedláka Jana Uhra-Šlízka „My Slováci věrné srdce máme...“

Otázka úplně na závěr: je technicky možné pořídit z promítané digitální kopie filmu „O děvčicu“ jednotlivé FOTOGRAFIE, použitelné pro porovnávání Lanžhota září 1918 s Lanžhotem 2021? A třeba důkladněji hledat mezi tvářemi, na filmu zachycených někoho, kdo by mohl pocházet z toho či onoho lanžhotského rodu? Téma k zamyšlení...

Na vědomost dání!

Josef Jožulka Uher

Nad každým dílem člověka bdí zákon, ochraňující jeho tvůrci všechna mu náležející práva. Je tomu tak v oblasti každé jeho tvorby, nevyjímaje z ní skládání písní a hudby. Nad touto duchovně uměleckou činností stojí mimo jiné i OSA – OCHRANNÝ SVAZ AUTORSKÝ.

Mám dost zkušeností s tím, že někteří interpreti, tudíž zpěvačky či zpěváci, ale rovněž i hudebníci, tuto skutečnost až nepochopitelně lehkomyšlně obcházejí, tím či oním způsobem práva autorů porušují. Jak?

Zůstanu u písní v různých úpravách. Nikdo nesmí bez vědomí a svolení (v případě aranžmá) autora jeho píseň pěvecky či hudebně interpretovat! Toto je základ! Nikdo nemá bez svolení autora v jeho písní měnit slova, nahrazovat originální jinými, dávat vlastními „úpravami“ obsahu písně zcela jiný smysl, nikdo nesmí bez autorova vědomí a svolení dokonce vynechávat z textového celku jednu či více slok. Totéž platí i co se melodie písně týče, zde lze stručně povědět, že nesmí být „hnuto ani s jednou notou“, pokud by tato „vý-

měna“ výrazně melodii pozměnila. A co je důležité pro aranžéry: jejich úprava písně nesmí být samovolná, autorovu originálu se protivíci. S vlastnostmi doplňky aranžérů měl by být každý autor předem seznámen. Ti, kteří s autorovou písní tím či oním způsobem zacházejí, měli by o tom informovat mimo autora i OSA!

Rád bych dodal, že toto NA VĚDOMOST DÁNÍ nepodávám jen a pouze za sebe, ale i za ty, kteří se už sami bránit tomtuto ubližování nemohou: Rozálie Horáková, Vojtěch Bartoš, Jan Uher, František Třetina, Ladislav Hnátek, k nevíře též Fr. Hřebačka - Fanoš Mikulecký. Tito všichni tvořili své písně z lásky k prostému lidu, s vírou, že jim nebude ubližováno, ba co, že si je (oni v čase zapomínání) bude přivlastňovat někdo jiný. Nebohatli z honorářů (někteří se jich vůbec nedočkali), rozdali nemálo radosti, a tak si snad zaslouží oni i jejich dílo úctu a poděkování...

KDO ALE OPOVRHUJE ZÁKONY OSA A AUTORSKÝMI PRÁVY, VYSTAVUJE SE TRESTNÍMU STÍHÁNÍ!

Vyznání lanžhotské školy

Vlasta Blažková

Psal se rok 1944 a my, žáci Obecné školy ve Tvrdonicích, jsme se ve čtvrté třídě připravovali na zkoušky do měšťanské školy. Nejbližší byla výběrová v Lanžhotě a patřila v té době mezi nejmodernější školy v okolí – velké třídy, prostorné chodby, odborné učebny fyziky a chemie,

kreslárna a dobře vybavená tělocvična se šatnou. Před školou kvetly na záhonech růže a okrasné keře. Za školou byla velká zahrada, kde se žáci učili pěstovat zeleninu a užitkové rostliny. Lanžhotští spolužáci nás i Kostičany přijali kamarádsky mezi sebe a nikdy neoddělovali, že jsme žáci

přespolní. Škola se stala naším druhým domovem.

Tato pohoda však trvala jen krátkou dobu. V důsledku válečných událostí Němci přeměnili měšťanskou školu na kasárna a lazaret pro své vojáky a my žáci jsme se neměli kde učit. Chodili jsme si střídavě dvakrát týdně pro úkoly, jednou do místnosti radnice, podruhé do Hrubé hospody. České učebnice nebyly, učitelé nám diktovali učivo do sešitů. V aktovkách jsme z domu přinášeli polénka na přitopení. Paliva bylo nedostatek a jen na příděl. Už coby malí žáci jsme poznali, že škola chybí a nám se děje křivda. Když bylo v březnu dočasně ukončeno vyučování, netěšily nás žádné prázdninové hry, ale s obavami jsme sledovali přípravy rodičů na blížící se frontu. Chystali úkryty, teplé oblečení a trvanlivé potraviny.

Nový školní rok nastal po ukončení války až v říjnu. Po obnově školy učitelé doháněli zpoždění učiva. Přestože byly tří-

dy početné, učitelé si nikdy nestěžovali na naše chování. Všech učitelů jsme si vážili a oceňovali jejich přednosti. Chyby jsme nehledali, asi jsme měli samé dobré učitele: pan učitel Vaněk, Bajar, Kuja, Kudlík, Blejchař a náš třídní – pan učitel Prachovský. Oblíbené byly i paní učitelky – Otradovcová, Svačinová, Doležalová, Kuběnová, Domanská, Pohanělová a Třetinová. Hodně jsme sportovali, cvičili v Sokole, Orle a někteří chodili do Skautu. Ve škole i mimo školu jsme často zpívali – dokonce i o přestávkách, a to jak písničky národní, sokolské, skautské, tak i slovácké. S láskou vzpomínáme krásné písničky lanžhotské skladatelky Rózký Horákové-Uhrové.

Poválečná doba nás vedla ke skromnosti. Nikdo neměl nazbyt, potraviny byly na lístky, oblečení na body a neexistovala žádná školní jídelna. Na svačinu jsme si přinášeli dva krajíce chleba, v lepším

případě omaštěné sádlem a někteří měli ovoce z vlastní zahrady. Čokoládu, oplatky, bonbóny, žvýkačky ani žádné jiné pamlsky jsme neznali. Ve škole nám po nějakou dobu podávali o velké přestávce polévku nebo kakao, které nám dodala UNRRA. Oblečení jsme dědili po starších sourozencích. Na nohou obuté dřeváky, které nás klapáním všude prozradily. Neznali jsme značkové oblečení, ani žádnou módu. Většina děvčat oblékala kroj. Neměli jsme si co závidět, možná proto jsme byli dobrými kamarády.

Zjara a na podzim jsme my přespolní žáci do školy jezdili na kole. Horší to bylo v zimě. Za každého počasí, pokud bylo náledí, závěje nebo sněhová vánice jsme museli jít pěšky. Autobusy a auta téměř nejezdily. Ráno jsme vycházeli za tmy, čekalo nás 5 kilometrů ostré chůze, zpátky jsme se vraceli za šera, protože bývalo

odpolední vyučování. Každodenní desetikilometrová cesta nám utužovala zdraví a učila nás překonávat překážky. Ukončením školní docházky skončila i naše turistika. Těžko jsme se loučili se školou i se svými spolužáky, ale vzpomínky naše přátelství zůstávají dodnes.

Po studiích jsem se na školu v Lanžhotě vrátila už jako učitelka na prvním stupni. Bývalí učitelé se stali mými novými kolegy a já lanžhotskou učitelkou na celý svůj produktivní věk. Dobrá škola – to není jen krásná budova. Její duší jsou všichni, kteří spolu v pohodě pracují. Ráda na tu dobu vzpomínám. V Lanžhotě jsem poznala snaživé, učenlivé žáky a jejich rodiče, ochotné ke spolupráci. Byli i žáci, kteří se při diktátech potili a ani při velké námaze nedokázali napsat správné i/y, ale v životě nepropadli. I z nejistých matematiků se stali zruční a úspěšní řemeslníci a ti rošťáci, kteří ve škole nejvíc zlobili, se ke mně po letech hlásí se vzpomínkou na školu.

Lanžhot býval vždy kolébkou nejlepších zpěváků a živý folklor je zde dodnes. Dospělí i děti se příležitostně oblékají do krojů. Proto nebylo těžké zřídit na škole národopisný kroužek. S jeho členy jsme často vystupovali například na Dětských slavnostech ve Tvrdonicích, kde jsme předváděli tradiční hry, zvyky, tance a zpěvy. Náplní kroužku byla také spolupráce s místními lidovými umělci.

Coby učitelka hudební výchovy 1. – 5. třídy jsem na škole založila dětský pěvecký sbor. Zúčastňovali jsme se soutěží a účinkovali při různých oslavách v obci a při všech kulturních akcích školy. Nezapomenutelný byl pro nás rok 1989, kdy jsme poprvé mohli zazpívat na Vánoce. V přeplněném lanžhotském kostele jsme

sklidili veliký úspěch s vánočními kolekami. Pěveckým sborem prošla celá plejáda výborných sólových zpěváků, některé z nich často slyšíme z rádia, vidáme je v televizi nebo se o nich dočteme, že proslavili Lanžhot daleko za hranicemi krásnými slováckými písněmi a kroji. Jsou to například sestry Bartošovy, manželé Osíčkovi, manželé Uhrovi, manželé Prajkovi, Jana a Gabriela Hostinovy, František Uher, Mirek Mordych, Petr Uhlíř, Pavel Zonyga, sourozenci Prajkovi a další.

Práce učitele nebyla vždy tak snadná a krásná, jak se jevila. Během mé učitelské praxe se několikrát změnily učební osnovy, plány i učebnice. Na každou změnu bylo potřeba se připravit. Školení k tomu bývalo ve volném čase po vyučování, často o sobotách a nedělích. Práci ztěžovala přebujelá administrativa, časté porady, vysoký počet žáků ve třídách a klasické opravování. Hodně se schůzovalo, povinně jsme se zúčastňovali politických školení. S žáky jsme povinně vykonávali i mimoškolní činnosti – úklid obce, sběrové brigády (starý papír, hadry, železo, mandelinky, léčivé byliny). Organizovali jsme školní spoření a půjčovali knihy ze školní knihovny.

Od té doby se mnohé problémy vyřešily, ale jiné zase vyvstaly. Například šikanu mezi dětmi, neúctu k učitelům nebo problémy s on-line výukou v dnešní době koronakrizy jsme vůbec neznali. Práce s dětmi je náročná a nikdy nekončící. Proto bych chtěla k nadcházejícímu Dni učitelů popřát lepší ocenění, více klidu a pohody a takovou školu s žáky, na jakou sama ráda vzpomínám.

Život bez maminky, vzpomínka ke 100letému výročí

Marie Petřlová

*Největší poklad na světě
je srdce drahé matky,
a kdo je ztratil, chudý je
byť největší měl statky.*

Jan Neruda

Paní Anna Netopilíková stále vzpomíná na svou laskavou a obětavou maminku. Byla šikovná na ruční práce. Vedle péče o své děti si našla čas na malování a vyšívání krojových součástí. Ráda oblékala panenky do dívčího i chlapeckého kroje. Dělal si sama paruky, šila oblečení, čizmy skládala z krabic a stříkala černou barvou. Uměla pěkně zdobit kraslice vyškrabováním a malováním. Také dovedla udělat pantofle ze slámy. Malá Anička s ní jezdila do Břeclavi do obchodu paní Mrázové a Mrozové, kam svoje pěkné práce dodávala. V té době byly velmi žádané. Chodila do kurzu šití, který vedla paní učitelka Sadecká a od té doby si šila oblečení pro děvčata sama. Od dětství toužila jít do kláštera, ale osudová událost v roce 1945 při osvobození Rudou armádou ji změnila život. Její budoucí manžel František pocházel z Vrbice. Jezdil s nákladním vlakem a způsobil vykolejení vlaku s německými vojáky. Byl zatčen a odvezen do koncentráku v Mauthausenu. Setkal se tam s pozdějším prezidentem Antonínem Novotným a strážmistrem četnictva Robertem Červeným z Lanžhota. Osmi vězňům se podařilo uprchnout a František se dvěma kamarády se skrýval u Kořínků za školou až do konce války. Po příchodu

Manželé Sedláčkovi rok 1960

ruských vojáků uslyšel od sousedů Hostinových křik a volání o pomoc. Zachránil dívku od znásilnění, při čemž mu ruský voják kosákem rozsekl hlavu a poranil malý mozek. Sblížili se a později si ho Anastázie vzala za manžela. Bydleli spolu u Hostinů a když se rodina rozrostla, uvažovali o vlastním bydlení. Za odměnu za odbojovou činnost dostal stavební pozemek v Nádražní, dnešní Masarykově ulici. Poněvadž byl pozemek vyvlastněn, jak se to v té době dělalo, rozhněvaná majitelka pronesla kletbu, že kdo bude v domě bydlet a také ten, kdo odejde, nebude nikdy šťastný. V roce 1954 si manželé postavili domek a těšili se ze svých šikovných zdravých dětí až do 16. května 1960, kdy tragická událost způsobila rodině nenahraditelnou ztrátu. Osmiletá Anička odjížděla do školy v přírodě na Radějov a maminka s devítiměsíční sestřičkou ji doprovodily k vlaku. Druhý den pro ni přijela paní učitelka Uhrová, že mají doma návštěvu, která ji chce vidět. Nebyla schopná malému děvčátku říci, že už nemá maminku.

Maminka a její děti bez Růženky a Mařenky

V Kútách jí řekla, že se u nich doma stalo neštěstí. Aničce se chvělo srdíčko úzkostí a strachem. Po příjezdu domů našla svou milovanou maminku nastrojenou v rakvi. Zhroutil se jí celý svět. Dlouho se děti nemohly smířit s tím, že se už maminka nevrátí, že je neobejme, nepohladí, neřekne pohádku a nepolíbí na dobrou noc. Jeden místní chlapec jel s kamarádkou na skútru, bavili se spolu a chvilka nepozornosti stála mladou ženu život. Srazil paní Sedláčkovou s malou Mařenkou v náručí. Dceruška byla zabalená v peřince, tak se jí při odletění do polí nic nestalo, ale maminka byla na místě mrtvá. Bylo jí pouhých 40 let. Syn Jan utíkal pro stařenku, která byla právě na májové pobožnosti. Stařenka přiběhla a už se domů nevrátila, zůstala u rodiny své dcery. Věděla, že jim maminku nenahradí, ale děti milovala a dobře se o ně sta-

rala. Zůstalo jich šest: Jiří 14, František 12, Jan 9, Anna 8, Růženka 6 roků a Mařenka 9 měsíců. Stařenka dostala po letech ocenění „Zasloužila matka“. Hlásili se bezdětní manželé, ale i další lidé, kteří chtěli jedno nebo i dvě děti adoptovat, ale tatínek řekl, že nedá nikoho, že se o ně postará. Našly se ochotné tetičky, které s láskou pomáhaly. Nejvíce tetička Růžena Ciprysová (stará mamka) a tetička Ludmila Bartošová (Sečkářová), která měla sama osm dětí. Z Vrbice jezdila každých 14 dní tetička Františka. Velkou pomoc měla rodina od Československého svazu žen. Daroval jim pračku, která měla být první v Lanžhotě. Pan František měl částečný invalidní důchod, ale chodil do lesa na dříví, které se prodávalo. Doma měli hospodářství, drůbež, prasata a chovali býky. Staral se i s tetičkami, aby dětem nic nechybělo. Všem

Stará mamička se sestrou Mařenkou

Stará mamka Ciprysová se svým manželem a stará mamička a tatka

pořídili kroje, chlapci také stárkovali. Měli téměř všechno, ale chyběla jim ta nejdražší bytost, která vytváří domov. Paní učitelka Vyskočilová, která také ztratila brzy maminku, se dovedla vcítit do dušičky své žačky Aničky a vždy byla ochotna pomoci s učením. Sourozenci se měli všichni rádi, scházeli se v cukrárně u „Sedláčků“. Z početné rodiny zůstaly jen dvě vdovy, Anička

na rodném domě v Lanžhotě a Mařenka v Prušánkách. Zemřeli také všichni švagři a švagrové. O strasti plném životě rodiny by se dal napsat celý román. Děvčata uchovávají v srdci vzpomínky na své blízké, které, jak řekl básník J. W. Goethe, jsou jediným rájem, ze kterého nemůžeme být vyhnáni. Ve vzpomínkách i poupě rozvíjí se v nejkrásnější růži.

Poslední vagon – závan minulosti

Svatopluk Štěpánek

Název článku může navodit různé představy, třeba jak jsme utíkali za posledním vagonem vlaku cestou do práce nebo nám v něm odjížděl na dlouhou dobu někdo blízký.

Můj příběh na toto téma je však docela prostý jako i to, co mě přimělo tyto řádky psát. Na procházkách často chodím k rybníku v Koutě a jednou mě napadlo, podívat se do sousední lokality zvané dříve „vagonová kolonie“. Vedla mě k tomu zvědavost, co ještě z původní osady zbylo.

Byl jsem příjemně překvapený, když jsem objevil hned na kraji poslední zachovalý vagon z původní zástavby. Není už obývaný, ale majitel ho opatřil světlým nátěrem, okénka jsou bílá a za nimi záclony. Patří mu za to uznání.

Při této příležitosti mě zajímalo, kdy a jak k vybudování této osady došlo. Pár strohých údajů jsem objevil v knize „Lanžhot“ vydané v roce 1983, kde stojí: „Hospodářská krize, vrcholící v roce 1933, připravila mnohé občany o své domovy, když nemohli splácet dluhy na své příbytky. Obecní rada ve snaze pomoci těmto spoluobčanům v nouzi zakoupila od Česko-

slovenských státních drah dvacet vyřazených železničních vozů, nakonec jich bylo celkem 29. Cena jednoho vagonu byla 412 Kč a těm, kteří neměli peníze, poskytla obec půjčku.“ Obec dále poskytla pro tuto zástavbu pozemky v jihozápadní části – na Pastvisku za roční symbolický poplatek 2 Kč. Kolik rodin se celkem takto ubytovalo, pramen neuvádí. V současné době obývají tuto lokalitu celoročně čtyři rodiny v menších domcích.

Tolik vzpomínek na téměř 100 let starou naši historii.

Ven z tmy

Josef Jožulka Uher

*V tom usilovném tajemnosti odkrývání člověk slábne,
když poznává, že s každou dohořelou svíčkou temna před ním neubývá;
do vůle, naděje mu každou chvíli marnost, bezmoc hrábne,
na cestě Času nekonečné i těch svíček, světla málo už mu zbývá.*

*Jak nevidění komáři jej obletují různé viry,
po kapce krve coby okřídlený sosák nebaží jak pijan vína;
tam v hloubi hrudi vyhlodávají mu, dusící ho, díry...
Po starých, kdysi krásných květech, mladými se zaplní zas domovina.*

*Snad z paměti těch mladých Čas po starých vůni nevyvane,
byť z lidských luk, za kosami se i z těch nejkrásnějších květů brzo ztrácí;
nic nepřebolí, co nám bývalo drahé, milované,
a pokud pláceme, to důkaz, že se láska z paměti k nim nevytrácí.*

***Jaro zvedá lidem hlavy z beznaděje, z pláče v očích radost křísí,
krásné je, když člověk člověka z tmy vyvede a láskou udobří si!***

Příroda je přítel, když jí pomáháme. Dlouho snáší utrpení, když jí ubližujeme. Zabíjí nás jedy fauny i flory, ale tímtež zachraňujeme naše životy. Stavět se její vůli a zákonům se lidstvu nevyplácí. Stejně tak povyšovat se nad ni. Má sílu, proti které je ta lidská zrnko písku. Kdo jí chce umlčet sopky, zastavit zemětřesení a posun tektonických desek? A co potopy a na straně druhé život pohrbívající sucha? Mory a pandemie z virů, nad kterými člověk nikdy nezvítězí? Z vesmíru je krásná, ale není nezranitelná a věčná. A člověk, ať dělá, co dělá, nepřežije ji! Bez možnosti odejít někam jinam do nekonečného vesmíru...

A konečnost každého života ve věčnosti Času? Žádnému člověku, byť by měl v sobě sebesilnější vůli a touhu, nedá Čas taková křídla, která by mu umožnila letět proti němu! Jenom po dobu krátkou mu takové perutě dá Láska, ke zdolání nepřekonatelného.

Velikonoce mého mládí

Marie Švirgová

Když sem si vychodila základní školu, už sem ovládala malovat ornament aj kvítka a ještě sem sa chcela naučit škrábat vajíčka. Tehdáž to umělo dost žen a také vím o dvěch, co vajíčka malovaly voskem. V Lanžhotě byla hluchoněmá paní Marie Pejřilová – Maretka, za svobodna Moučková v Lesíčkově ulici. K ní sem sa to chodila učit. Tenkrát sa vajíčka nevyfukovaly, ale vařily. Eště teplé sa natíraly zvláštní barvů, kerů si sama dělala. Byl to fuchsin, šelak a líh. Potom sa břitvů škrabaly a eště světlýma barvama vybarvovaly. Dělaly sa také kazety z krásných pohlednic a složitější ze skla, keré sa vymalovalo. Děvčata do nich dávaly malované vajíčka, keré měly přichystané pro frajírů na šlaháčku. Chlapcom sa dávaly surové vajíčka do koša opleteného zeleným a mašlička-

ma, vystlaného senem nebo hoblovačkama. Kluků chodilo po Lanžhotě několik partyjí. Na poledně sa zastavili v nekerej hospodě, tam si necháli vajíčka usmažit a měli oběd.

V nedělu na Velikonoce sa šlo dopoledňá do kostela na mšu svatů. O 14. hodině bylo v kostele požehnání a když ženy vycházely z kostela, tak před hospodů začala hrát kapela a kluci verbovali, to bylo zvolávání k muzice a ženy šly zrovna do sálu zasednůt místo na súdnů stolicu. Jak po půlnoci skončila muzika, šla chasa spat ke stárkově na hůru do sena, aby mohli skoro ráno vyrazit pošlahat děvčata a byla sranda, když zastihli nekerej ještě v posteli. Když ráno kluci slézli po žebříku z hůry, tak sa první poumývali pod pumpů (u studně) a zatým starkova mamička uvařila silně uzdravující

polévku, kluci měli rádi česnečku. To jich probralo z opice. Pošlahali hospodyň, tá jim pozavazovala šňůrky a mohli vyrazit.

Děvčata měly nachystané pohoštění a na pití víno aj gořalku. Nekерý sa neuměl ovládnout a míchal všechno dohromady, tak mosel po cestě ulevit žalůdku a nekerého pacholka moseli kamarádi na tragači zavést dom, protože sa nemohel udržat na nohách. Stávalo sa, že měla děvčica na chrbtě otisklu žilu. Nekерý chodil s vařajů, když žilu neuměl uplést. Na druhý deň v úterý šly děvčata šlahat na oplátku zas kluků. Dobře si zapamatovaly, kerý přitlačil, tak mu to oplatily aj s úrokem. Kluci sa báli, tak sa skovali, ale děvčata jich dycky našly a potom si na nich zgustly.

Nakonec mám zážitek na zasmátí, ale pro jistů osobu to byl trapas. Eště sem byla mladé děvčisko, vyrobila sem skleněnú kazetku, vymalovala sem ju a dala do ní malované vajíčka a vészla sem to do Brna na celnicu poslat lodů do Chicaga do Ameriky tatíkovému bratrovi Pavlu Svačinovi, abych strýčkovi udělala radost. Za dva mě-

Pavel Švirga a Marie Hostinová

síce sme dostali dopis. Strýček dostal avízo, aby sa dostavil na poštu pro balíček z Evropy. Měl to kůšček, tak šel pěšky. Dali mu to a musel honem ven. Byl to smrad, ludé sa ohlédali za ním. Když to rozbalil, všechno bylo rozbité na padrt, enom smrad ze zkažených vajec. Taků ostudu sem mu způsobila místo radosti.

Bařina – vzpomínky na dětství

Jitka Bartošová Hunkářová

Věřím, že se najde dost pamětníků, kteří si vzpomenou, kde byla v Lanžhotě tzv. „bařina“. (Název bařina podle encyklopedie znamená bahnisko a dle historie v těchto místech byly kdysi dávno mokřiny). Nacházela se cca 300 metrů od vlakového nádraží, ve směru na Břeclav. Byl to tzv. strážní domek u železničního hradla.

Žila tam naše rodina, tatínek sloužil na uvedeném hradle. My děti jsme tam

prožily nezapomenutelné dětství, plné krásných vzpomínek. V zimě jsme si prošlapávaly cestičku sněhem podél kolejí, abychom se vůbec dostaly do školy. Odpoledne jsme sáňkovaly přímo z železničního náspu a stavěly bunkry ze sněhu. Pak prokřehlí a mokří jsme obléhaly kachlová kamna v kuchyni a zahřívaly si nohy v troubě. Prostě zimní idylka. Nadšeně jsme poslouchaly vyprávění tatínka, který uměl velice poutavě popisovat pří-

běhy, např. Tarzana, i takové, které nenajdete v žádné knize o Tarzanovi.

V létě jsme zase podnikaly výpravy po okolí a hrály různé hry – kuličky, blechu, vybíjenou, přehazovanou i fotbal. Často se k nám přidávaly i ostatní děti, které žily v okolí nádraží. Na toto období máme spousty krásných vzpomínek na různé příhody. Tatínek po válce, když se rodiče do domku nastěhovali, vysázel v zahradě a v okolí hradla spoustu ovocných stromů a keřů (rybíz, angrešt), takže jsme měli o zábavu a občerstvení postaráno.

V dospělosti jsme samozřejmě odešli z domova, rodiče se rovněž odstěhovali (v r. 1976), tím skončila krásná etapa našeho života.

Kdo tam pak bydlel, to bohužel nevíme, ale domek chátral a později jej i spolu s hradlem České dráhy zbouraly a dneska je tam jen pozůstatek – pár starých stromů, akáty a neudržovaná polní cesta. Takové bylo naše dětství na „předměstí Lanžhota“, jak jsme tomuto místu říkali.

Za pár let si už nikdo ani nevzpomene, že existovala nějaká „bařina“ a že tam bývalo dobře a veselo.

Rozálie Bartošová-Zimová s maminkou

Neteř Marcelka ve sněhovém bunkru

Sestry Jitka, Jarmila a Rozálie a jejich děti

Darmovzalových kaplička

Anna Němečková, rozená Ciprysová

Z Lanžhota na Slovensko vede silnice, která protíná louky a lesy. Po pravé straně na louce stojí kaplička, která byla postavena v roce 1906 na památku nájezdů Tatarů. Pověst vypráví, že se na tomto místě zjevila Panna Maria a svůj ochranný plášť držela nad lanžhotskými občany, kteří sem utekli před Maďary. U kapličky stávala lípa, o kterou byla kaplička opřena, lípu museli pokácet, protože byla suchá a kapličku vyrovnat. Za války byla hodně poškozena, dokonce tam byly i základy, když Rusové dobývali Lanžhot. Po osvobození byla obnovena až v roce 1959. Kaplička přežila i nápor vody, která vylévala na louky několikrát do roka v době, když ještě nebyla zregulována řeka Morava. O kapličku jsem se dlouhá léta s láskou starala. Darmovzal, po kterém je kaplička pojmenována, pocházel z Kostic a přišel se do rodiny Ciprysů, vzal si vdovu, ale zakrátko zemřel. Od té doby se u nás říká „U Darmovzalů“. Rodina Ciprysů žije v domě č. 122 v Komárnově už několik staletí. Kapličku obnovil v roce 2000 Fran-

foto Ondřej Topolanský

tišek Ciprys (Darmovzal) a obraz v ní vymaloval malíř Antonín Ondráček.

Dokonce se k ní váže i písnička, kterou v roce 1960 složila Rózka Horáková - Uhrová

*Na lanžhotské lúce stojí kaplička
tu mockrát do roka obtéká vodička.*

*Na ní je obrázek tej Boží matičky
tam květy skládaly ručenky Aničky*

*Trhávala ona do náruče kvítka
strojila kapličku už co mladá dívka*

*Vodívala ju tam ta stařenka její
kerej už dlhý čas tady není*

Rok 1952, Anna Němečková roz. Ciprysová

Soustřed'ování dříví v lužním lese a jeho odvoz

Resumé z práce odborného lesního hospodáře Jiřího Netíka v roce 2001

Lanžhotčané byli odjakživa srostlí s lesem a odtud také s břevlanskou pilou. Ukazuje to lidová píseň „U břevlanské pile stójá koně šimle, dojeli tam na nich chuapci Lanžhotčané...“. Les skýtal obyvatelům Lanžhota obživu a „vození kuád, to byua taková doména Lanžhotčanů. Uměli to“. A zase nám to potvrzuje píseň „Jedů, jedů na kuady formané...“. Když byla suchá tvrdá zima, z lesa se vyvážely a odvážely klády na obyčejných dřevěných vozech a těžké kusy na „tarnečích“. Když byl sníh, tak na saních. Kladařilo se ve skupinách, protože si formani jeden druhému pomáhali při nakulování anebo při odvozu těžkých kusů se dole pod Komárnovem spřáhali, aby koně těžký náklad vytáhli ke kostelu. „Ale někteří byli tacoví machři, např. ten Franta Hostina, oni měli tak vy-cvičené koně, že oni si vystačili sami naložit ty nejťažší kuse bez pomoci druhých formanů“. Lehčí kusy se nakulovaly pomocí koní, ty těžké se nakládaly pomocí heverů. Zápis z roku 1886 sděluje: Na stahování dřeva a jeho odvozu k pan-

ským závodům se podílejí koňské potahy a venkovské obyvatelstvo, a sice za nízkou mzdu. Stahování probíhá prosinci, lednu a únoru. Nahodilé zbytky se dají vyvážet teprve v pokročilém létě. Za jeden vůz je denní mzda 5 fl. (florin – měna používaná v letech 1754 až 1892 na území habsburské monarchie), za malý vůz 3 fl., náklady na pevný metr 2 až 4 fl.

V kronice revíru Lanžhot z roku 1897 je popisováno přibližování buvoly. Totéž potvrdil fořt ve výslužbě Jindřich Káčerek z Tvrdonic. Pravidl: „Jakmile buvoli uviděli vodu, byli doslova k neudržení a okamžitě do ní zalehli.“

Pro dopravu se používají kolejnice. „Kolejnicemi“, „ponkou“ nebo „drážkou“ byla myšlena úzkorozchodná železnice vybudovaná v roce 1906. Pohonem byly nejprve koně, pak benzinová a parní lokomotiva a posléze lokomotiva s dieselo-

Padesátá léta min. stol. Kočí František Zonyga. Sedlový kůň Máňa s jazykem v koutku. Foto archiv autora

vým motorem. Formani vozívali dřevo buď na pilu anebo do tzv. forot (malé lesní sklady). „Drážka“ měla dvě větve. Jedna vedla z břeclovské pile po aleji, která má dodneška název Drážka až na Iklínskou cestu a končila na kostických Čistách. Druhá větev odbočila z aleje Drážka na Veřejnou cestu, pak kolem Dúbravky. Na Kyjovce byl „ponkový“ most. Pak vedla k Ruským domům a odbočila po Hrázové cestě k Iklínám a končila na Dědové louce. Její celková délka byla 24 km. K transportu dřeva se též využívá v roce 1886 vodní cesta po řece Moravě, a to na trase Lanžhot – Hohenau. Přepraví se ročně 3000 až 6000 m³ palivového dřeva, přičemž nejbližší prodejní sklad je zásobován stanicí Hohenau. Dyje je kvůli mlýnům pro transportní lodě neprůjezdná. Dříví do Rakouska se odváželo z tohoto území neomezeně.

Děsellová lokomotiva v roce 1963. Foto archiv autora

V letech 1918 až 1923 jsou vedeny „spory“ s Rakouskem o vedení státních hranic (viz mapy). Právní sekce Ministerstva zahraničních věcí byla toho mínění, že nelze připustit jakékoliv jednání o přenechání tohoto území Rakousku. Uvádí se jediná

eventualita, jak by bylo možno hospodářsky částečně Rakousku ustoupit. Navrhuje se poskytnutí kontingentu užitkového dřeva z moravsko-dyjských lesů. Konečné řešení sporu o území moravsko-dyjského trojúhelníku nám podává mezinárodní úmluva z 10. 3. 1921, v níž ČSR dovolila zájemcům z rakouských politických okresů Mistelbach a Gänserndorf „na věčné časy... od nepamětných dob nepostradatelný odběr polních a lesních plodin“. Rakouští občané mají uvedeným právem možnost podle úmluvy odebírat z území moravsko-dyjského trojúhelníku palivové a stavební dříví, zvěřinu a ryby, suchou a syrovou pici, přírodní hnojivo, lesní stelivo, mech, síti a přitom jsou osvobozeni od cla. Odběr uvedených druhů není omezen až na dřevo. Rakouští občané smějí vyvést bezcelně 9000 pevných metrů palivového dříví a 6000 pevných me-

trů stavebního a užitkového dříví. Toto platilo do druhé světové války, kdy mosty na Dyji byly zničeny. Od Břec-lavi po soutok Dyje s Moravou jich bylo šest.

Po druhé světové válce jsou odvozní poměry lesního závodu též záplavami velmi silně ovlivňovány. V inundační záplavové oblasti je celkem hustá síť lesních cest. Tyto cesty jsou až na nepatrné vý-

jimky měkké, zpevněné pouze pomístně šterkem nebo pískem a byly stavěny pro potahy. Jejich únosnost vzhledem k používaným mechanizačním prostředkům je nedostatečná. Cesty jsou vedeny převážně v úrovni terénu a záplavami bývá jejich

povrch porušen odplováním koruny a průtržemi. Každoročně jsou investovány na údržbu cest statisícové náklady, ačkoliv jsou prováděny pouze nejnnutnější opravy sloužící k dosažení sjízdnosti v co nejkratší době po opadu záplavy. Podle záznamů jsou cesty nesjízdné od roku 1947 až 1960 1/5 až 1/3 všech dní v roce. Přibližování a odvoz hmoty musí být proveden zvýšeným vypětím ve zbývajících dobách. Hmoty soustředěná na lesních skladech nebo ležící v porostech musí být před příchodem povodně urychleně zajišťována vázáním dráty, přesto však bývá silným proudem rozplavena na značné vzdálenosti. Zkouší se různé druhy traktorů jako pásový Zetor 35, kolový Zetor 35 atd. Pokusně se přibližuje dříví ve vleku za pramicemi. Uvažuje se o zavedení lanovek, které by zmenšily závislost na stavu terénu.

Odvoz dřeva po nepevných lesních cestách byl nad lidské úsilí (1956). Foto M. Šimek

V 60. letech minulého století je jedinou skutečně výhodnou dopravní tepnou lesního závodu Břeclav již dříve zmíněná lesní drážka procházející přes čtyři poleší v celkové délce 24 km. Je vybavena třemi lokomotivami (parní, diesel, benzín) a osmnácti oplenovými vozíky o nosnos-

ti 4 t, což odpovídá průměrné nákladové hmotě 5 plm (plnometr – jednotka měření dřeva). Prochází po nejvyšších místech v terénu a je sjízdná prakticky po celý rok. K lesní drážce gravituje v této době 15000 plm hmoty ročně. Protože však není napojena na železnici, dopravuje kulatinu pouze do dřevařských závodů v Břeclavi v množství 4 – 4,5 tis. plm ročně. Ostatní hmota, která negravituje k této drážce, musí být po ose odvážena na vzdálenost 8 až 15 km na expediční sklady Lanžhot a Poštorná. Odvoz dřeva lesní drážkou je způsob velmi šetrný a za určitých předpokladů skýtá využívat pokrokových pracovních metod, a to hmotu dopravovat v celých délkách a manipulaci provádět až na manipulačním skladě. Přenesením manipulace dříví na manipulační sklad (15–17 tis. plm surových kmenů) by se dle propočtu zvýšil podíl cenných sortimentů o 10 %, podíl kulatiny první třídy o 15 % ve srovnání s dosud prováděnou manipulací při těžbě v porostu, čímž by se zvýšilo zpeněžení o 180 000 Kč.

V roce 1956–1958 bylo za nejvyšších stavů vody pokusně vyzkoušeno přibližování kulatiny ve vleku za pramicemi. Tento způsob se v celku osvědčil, neboť dva pracovníci přiblížili takto za 1 směnu 18 až 24 plm na vzdálenost 800 až 1400 m, čímž předstihli výkon pásového traktoru v přibližování v rozbahněném terénu. Na rok 1959 je naplánováno zakoupení pomocných motorů na pramice v počtu tří až čtyř kusů, které by měly zmenšit námahu dělníků a podstatně zvýšit produktivitu práce. Přibližování lodkami se provádí

u jasanové kulatiny a u dubu jen slabší sortimenty, neboť specifická váha dubu se pohybuje kolem 1, takže silnější a těžší kusy se do vody ponořují. Kalkulace přibližování loďkami:

Pořizovací cena loďky 1000 Kč

Pořizovací cena motoru 2000 Kč

Celkem 3000 Kč

Přibližování dřeva na loďce při povodni v roce 1956.

Foto M. Šimek

Roční údržba 300 Kč, doba upotřebitelnosti 8 let. Celkem údržba za 8 let 2400 Kč, celková amortizační částka 5400 Kč, tj. 675 Kč za rok. Přibližovaná hmota na jednu pramici činí 200 plm, takže náklad na 1 plm + pohonné hmoty 6,38 Kč. Mzda za 1 plm/km činí 14 Kč. Celkové náklady činí 20,38 Kč/plm. Náklad na přibližování pásovým traktozem na tutéž vzdálenost činí 21,98 Kč.

Od roku 1963 vzniká u LZ Břeclav Těžebně expediční středisko

(TES) Břeclav. Toto středisko existovalo až do roku 1993, kdy bylo zrušeno a těžba a přibližování přešla na jednotlivá polesí, pouze odvoz je prováděn Dopravně manipulačním střediskem Břeclav. Za celou dobu TESu bylo vyzkoušeno několik přibližovacích technologií a přibližovacích prostředků od UKT vybavených rampo-

vací vzpěrou a navijákem, posléze čelním rampovačem, přes speciální lesnický traktor Cocum, železného koně a všechny typy SLKT (75, 80, 81).

V současné době je dříví soustřeďováno SLKT 81 (surové kmeny) a rovnané dříví je vyváženo UKT za pomoci jednonápravových vyvážecích kár. Velmi šetrným v přirozené obnově se jeví vyvážení koňským potahem. SK musí být tříděny na oddenkové a silnější

kusy s průměrem čela do 25 cm. Tyto jsou odváženy přímo k odběrateli. Průměrná přibližovací vzdálenost se pohybuje v současné době okolo 400 m. Oddenkové

Odvoz dřeva traktorem na klanicovém voze. Na drážce v Břeclavi 1957. Foto archiv autora.

kusy a kusy s čelem silnějším než 25 cm jsou odváženy na MES Břec-lav, kde je prováděna manipulace. Dříví je přibližováno jak vlastními prostředky, tak cizími prostředky. Vlastní SLKT jsou velmi staré (kolem 15 let), a proto jsou často v opravě, čímž náklad na 1 plm přiblížené hmoty narůstá. V příštím roce by mělo dojít k pořízení nového SLKT, který z důvodů hmotných stromů (SK do 5 plm) a těžkého terénu se nejlépe osvědčil.

Vyvážení rovnaného dříví na jednoosém přívěsu v roce 1991. Foto archiv autora

Školství v obci v letech 1938–1945

Petr Holobrádek

Do roku 1918 fungovala v Lanžhotě pouze obecná škola, která byla v roce 1920 rozšířena na šestitřídní smíšenou školu, a pokud lanžhotské děti chtěly pokračovat ve vzdělání na měšťanské škole, musely zpočátku navštěvovat měšťanskou školu v Břeclavi, kde tato fungovala již od roku 1910. Vzhledem k tomu, že dojíždění do školy s sebou neslo nutné finanční náklady, mnoho lanžhotských dětí tuto breclavskou školu nenavštěvovalo, také mnozí občané Lanžhota byli toho názoru, že měšťanská škola je pro jejich děti zbytečná. Tento svůj názor přehodnotili až poté, co státní železnice začaly po svých zaměstnancích požadovat ukončený tento stupeň vzdělání a mnoho lanžhotských zaměst-

nanců drah si tuto školu muselo dostudovat při práci.

Protože tento jev se projevil i v okolních obcích, byla breclavská měšťanská škola již brzy plná a přestala přijímat žáky z jiných obcí než z Břeclavi. Obecní rada usoudila, že se pokusí vybudovat měšťanskou školu v Lanžhotě. Po několika letech složitých obstrukcí a byrokratických problémů byly sehnány peníze a povolení na stavbu, a tak

Stavba základní školy

roku 1924 vznikla v Lanžhotě nová Masarykova měšťanská škola (na tuto školu přispěl finančně i prezident Masaryk, a proto budova nesla a dnes opět nese jeho jméno). Budova školy v posledních letech prošla rozsáhlou rekonstrukcí. Od roku 1935 byla v budově této měšťanské školy zřízena i zimní zemědělská škola. V Lanžhotě několik let fungovala i pokračovací živnostenská škola, která ovšem byla zrušena v roce 1931 poté, co škola s tímto zaměřením vznikla v Břeclavi. V měšťanské škole fungovaly pro děti různé kroužky, jako například pěvecký kroužek (od roku 1924) a od roku 1926 se žákům promítaly i různé filmy. Po vzniku ČSR mohli lanžhotská studenti pokračovat ve studiu i na gymnáziu, které vzniklo v Břeclavi roku 1919, a každý školní rok nastoupilo k tomuto studiu i několik žáků z obce.

Jak se situace v druhé polovině třicátých let přirostovala, vybírali učitelé škol i žáci peníze na půjčky na obranu státu a pod vedením místního hasičského sboru a CPO probíhala různá poplachová cvičení. Mobilizace, která v mnohém omezila chod zemědělství v Lanžhotě, se pochopitelně dotkla také školství, když několik pedagogů muselo nastoupit kvůli mobilizaci vojenskou službu. Šlo o učitele: Jindřicha Bauera, Jindřicha Vaňka, Antonína Hebrona a faráře Františka Hrabala, který vyučoval náboženství. Náboženství bylo na škole povinné, ale na žádost rodičů mohly být děti z tohoto předmětu vyjmuty. Záříjová mobilizace tak omezila počet týdenních vyučovacích hodin a situace vrátila k normálu až během října 1938 po vyklizení odstoupených pásem. S přicházejícími uprchlíky stoupl i počet žáků v lanžhotských školách, ale nová školní budova byla dostatečně velká, aby tento nápor nových žáků absorbovala.

Během protektorátu se škole samozřejmě nevyhnula plošná nařízení o změnách učebních stanov, od září roku 1939 pak bylo výnosem ministerstva školství nařízeno, aby byl z učebnic odstraněn „závadný“ text, totiž takový, který nebyl v souladu s velkomeckou ideou. Byla omezena výuka dějepisu a občanské nauky, které byly postupem času úplně zrušeny, a původně nepovinná výuka německého jazyka se dostala do popředí, kde v důsledku byla vyučována až sedm vyučovacích hodin týdně. Vzhledem k tomu, že úředním jazykem se stala němčina, museli i učitelé se svými nadřízenými orgány v písemném styku komunikovat zásadně německy, i proto musel každý kantor složit zkoušku z němčiny a pokud ji nesplnil, byla mu snížena gáže o pětinu a také přišel o možný kariérní postup. Během protektorátu byla snaha o vykořenění vlastenectví, které v průběhu první republiky prostupovalo celou českou společností, a děti k tomuto záměru byly ideální. V různých vyhláškách pro učitelské sbory bylo uváděno, aby žákům učitelé nepřipomínali prvorepublikové svátky a aby je upozorňovali na důležitá data, která se vztahovala k novému režimu, jako byly narozeniny Adolfa Hitlera, vznik protektorátu, jmenování Adolfa Hitlera do úřadu říšského kancléře a podobně. Nutno podotknout, že mnoho učitelů tato nařízení plnilo jen mechanicky bez jakéhokoli nadšení nebo zaujetí, čehož si jistě starší žáci všimli.

Jako na mnohých jiných školách, byly i na zdejší škole učitelé vlastenci, kteří se vnitřně nesmířili s okupací Československa a různými způsoby v dětech prvorepublikový patriotismus živili a celkově se angažovali v ilegální činnosti, například v podpoře rodin, jejíž členové byli zatčeni, a podobně. První zatčenou členkou lanžhotského učitel-

ského sboru byla učitelka Zdeňka Pokorná (zatčena 27. června 1940) ze zdejší obecné školy, která byla odsouzena k šesti letům káznice, kde byla uvězněna až do konce války. Netrvalo dlouho a již 7. listopadu 1940 byli příslušníci gestapa zatčeni přímo v obecné škole další učitelé, včetně ředitele školy Karla Černého. Dalšími zatčenými byli kantoři: Marie Konečná, Karel Božek, Jaromír Fuks, Bohumila Dostálová a Eva Nedomová. Učitelky Nedomová a Dostálová byly propuštěny z vyšetřovací vazby po dvou dnech a vrátily se do obce. Ostatní zatčení neměli takové štěstí a byli vězněni v Uherském Hradišti a poté v Brně ve věznici gestapa na Cejlu. Odtud pak převezeni k soudnímu tribunálu ve Vratislavi a po rozsudku odtransportováni do koncentračních táborů. V koncentračních táborech Mauthausen a Osvětim zahynuli Antonín Hebron (zatčen 15. října 1940), Břetislav Opršal a také ředitel školy Karel Černý.

Jak se postupem let začala situace na frontách měnit, a německé jednotky byly nuceny ustupovat, zvyšovala se poptávka po různých druhotných surovinách. Po školských zaměstnancích bylo požadováno, aby co nejvíce

podporovali sběry léčivých bylin, papíru, kovů a jiných komodit. Také se požadovalo ušetření uhlí, proto se během zimy postupně prodlužovaly prázdniny, kdy se na školách nevyučovalo od prosince až do března a v tuto dobu dostávali žáci jen několikrát týdně domácí úlohy. S vyhlášením

totální války rostly požadavky průmyslových závodů na počet pracovních sil a nucené nasazení se nevyhnulo ani pracovníků ve školství. Dvanáct učitelů bylo nasazeno na práci v průmyslu, a tak se v obecné a měšťanské škole musely slučovat třídy, aby bylo zajištěno alespoň nějaké vyučování. Výuka skončila v lednu 1945, kdy děti již do školy vůbec nenastoupily a byly jen jednou týdně svolány na obecní úřad nebo do sálu v Hrubé hospodě, kde dostaly domácí úlohy.

Během bojů byly budovy obou škol poškozeny, a tak provizorní vyučování bylo obnoveno až 26. května 1945. Za osvobození přišlo o život několik zdejších žáků a po skončení války se ještě několik let stávaly různé nehody, které byly většinou spojeny s nalezenou municí nebo zbraněmi. Bohužel často tyto nehody byly tragické.

TOP kapr

redakce

Parádní rybářský úlovek se podařil Drahomíru Steinerovi, který na řece Dyji chytil kapra obecného s váhou 25 kg a 105 cm. Z vody jej dostal po 30minutovém „boji“. Tato nádherná a mohutná ryba byla po vyfocení a přeměření vrácena zpět na svou bodu. Pan Steiner začínal rybařit ve svých pěti letech a stal se vášnivým rybářem, který se svému koníčku věnuje celoročně. Nejvíce ryb se mu daří vylovit v zimních měsících, kdy stoupne voda. Letošní rok si velmi pochvaluje, protože v jednom týdnu ulovil až pět kousků kolem 60 cm.

Tak Petrův zdar.

0 jednom exotickém dopise do Lanžhota

Petr Paulík

Je pošmurné odpoledne předposlední únorové neděle a mně vyanulo na mysl úsloví „Vše souvisí se vším“.

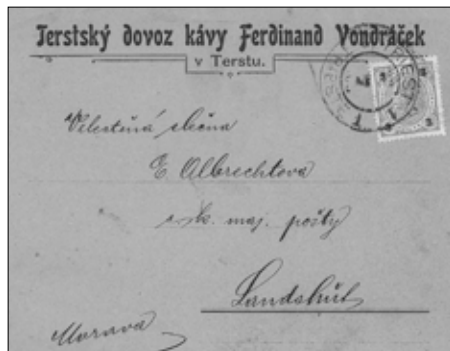
Odložil jsem totiž právě výbornou knihu nestora naší egyptologie prof. M. Vernerova „Pyramidy“, kterou jsem si vychutnával (v duchu tohoto svého velkého hobby) současně s dobrou černou kávou, abych se vzápětí přenesl z Egypta ke svému druhému maxikoníčku – filatelii.

Z řady alb jsem vzal do ruky nejbližší se známkami italské oblasti a otevřel na stránkách věnovaných vydání romantického města na pobřeží Jadrana - Terstu (italského Trieste). Známkový vydání pro něho od doby Rakouska-Uherska, přes poválečné obsazení britsko-americkým vojskem a následné obsazení Itálií až po rozdělení na dvě zóny mezi ni a Jugoslavií tehdejší. Avšak těmto známečkám dominuje u mne

dopis, zasláný v roce 1903 obchodníkem s kávou Ferdinandem Vondráčkem v Terstu majitelce lanžhotské pošty E. Albrechtové s následným sdělením:

***Vaše blahorodí,
prosím uctivě, by laskavě v brzku k mně
zdvořilé žádosti od minulého měsíce zřetel
vzat a zároveň mně nová vaše zakázka
na výtečnou kávu dobrotivě udělena
byla, kterouž za známých výhod v nejlepší
jakosti vyřídím...***

Jsem stále ohromen tím, jak tomuto obchodníkovi, byť zřejmě českého původu, stálo za to, nabízet do nějaké zapadlé vesnici rakouského mocnářství – ač jistě byla ona paní z pošty, tehdejší celebrita – své zboží - třeba jen obyčejnou kávu.

Tomu se vskutku říká „Náš zákazník, náš pán“.

Nejsem politik či ekonom ba ani sociolog, ale tuším, že kdysi na počátku současných krizí hospodářských a osobních vztahů, je právě absence ochoty, slušnosti nezištně posloužit a „nehrabat“ bez tunelování a úplatkářství, nýbrž dělat prostě radost. Takže opět platí „Vše souvisí se vším“.

(NE)Fotbalová zima malých sportovců

Lenka Bačová

Jak jistě všichni víme, probíhající pandemie covid-19 zasáhla všechny možné oblasti a nevyhnula se ani sportu, a fotbalu obzvlášť.

Zimní měsíce patří k těm, kdy se děti přesouvají z venkovních hřišť do vnitřních prostor hal a tělocvičen. Tady tréninky probíhají jinak než na fotbalovém hřišti, kde mají z velké části tréninkové procesu děti balón na noze. V tělocvičně nebo hale využíváme spousty cvičebního nářadí a pomůcek, které nám pomáhají u dětí rozvíjet pohybové schopnosti, obratnost a motoriku celého těla, která je u sportovců velmi důležitá a u dětí zvlášť.

Letos máme smůlu. Bohužel kvůli nařízení vlády mají amatérští sportovci vstup do vnitřních prostor zakázaný. Nemůžeme trénovat, jak jsme zvyklí. Naše příprava a mladší žáci neodehráli žádný halový turnaj ani přátelské utkání jako v předchozích letech, kdy se každý druhý víkend v období od listopadu do března účastnili turnajů a přátelských utkání nejen v naší hale, ale i turnajů a zápasů na Břeclavsku,

Brněnsku a také v sousedním Rakousku. To vše nám tuto zimu chybí.

Denně čteme různé články, diskuse a názory trenérů a rodičů, jak dětem sport chybí a hlavně postrádají kontakt mezi sebou. O něco smutnější je, že dokonce některé děti se už ke sportu vrátit nechtějí.

A proto jsme se taky po novém roce s trenéry mládeže v Lanžhotě rozhodli, že v žádném případě nechceme přijít o naše fotbalové talenty a začali posílat online cvičení a hlavně pořádat pravidelné běžecké tréninky. Po malých skupinkách dvakrát týdně běháme kolem fotbalového hřiště Na Šlajsi. Nevadí nám sníh, déšť ani vítr. Je radost se dívat a poslouchat děti,

jak si při běhu sdělují svoje zážitky a pocity, o kterých se normálně baví ve škole o přestávkách, nebo v šatně před a po fotbalovém tréninku. To vše je jim teď odepráno.

Doufáme a pevně věříme, že se tato situace, která trvá téměř už rok a omezuje nás všechny nejen při sportu, ale i v osobním životě, zlepší a dovolí nám navrátit naše děti do škol a na fotbalové trávníky.

Chraňme bohatství Soutoku i pro další generace

Jan Miklín,
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

V minulém čísle lanžhotského zpravodaje vyšlo několik článků na téma ochrany oblasti soutoku Dyje a Moravy. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) je instituce zodpovědná za diskutované návrhy legislativní ochrany a zájemce o hlubší poznání problematiky a jejich souvislostí zveme na webové stránky soutok.nature.cz, kde naleznou množství informací a podkladů.

Pojem „Moravská Amazonie“ ve zkratce odkazuje na hlavní atributy této jedinečné oblasti: v měřítku střední Evropy mimořádné biologické bohatství, a zároveň nebezpečí, které jí hrozí. Obojí je za uplynulá desetiletí popsáno v množství vědeckých článků odborníků mnoha specializací, od lesníků po biology. Za svou rozmanitost vděčí Soutok kombinaci přírodních vlivů i lidského hospodaření, které se v průběhu staletí proměňovalo a vyvíjelo. Důsledky nejružnějších změn nevidíme ihned a ze dne na den; obvykle se projeví průběžně, s určitou setrvačností. I proto můžeme v mediální zkratce Soutoku říkat „Moravská Amazonie“ a pyšnit se jeho zařazením mezi chráněné oblasti evropské sítě Natura 2000 či mokřady mezinárodního

foto Jan Miklín

významu. Zároveň ale vidíme přesvědčivé doklady toho, že bohatost zdejší přírody je v mnohém dědictvím minulosti a současné hospodaření přímým ohrožením přírody, které v horizontu několika desítek let může unikátní luhy proměnit ve fádní krajinu.

Velkou ranou, kterou lužní lesy (bohužel nejen ty zdejší) v minulém století dostaly, byly vodohospodářské úpravy, regulace a narovnání koryt řek, které zcela proměnily vodní režim oblasti a následně i podobu krajiny a životní podmínky jejich obyvatel. Před negativy těchto regulací již tenkrát ekologové varovali – marně. Technokratický pohled zdůvodňovaný i pozitivy pro lesní hospodaření zvítězil, aby se o pár let později ukázalo, že ekologové měli pravdu.

Horkým tématem je lesní hospodaření. Nepopíráme, že lužní lesy jsou po staletí

lesníky utvářeny a ovlivňovány. Ani netvrdíme, že by se ze všech zdejších lesů měly stát bezzásahové „pralesy“. Problém je v intenzitě a způsobu hospodaření. To se výrazně změnilo a lesy nyní vypadají výrazně jinak než dříve. A tato nová podoba – hustého lesa se šachovnicí pasek v kombinaci s mnohem vyššími těžbami, než bývalo zvykem – bohužel nevyhovuje velkému množství druhů, pro jejichž výskyt je Soutok tak jedinečný. Nikdo nepopírá, že lesa neubývá – pokácí se jen tolik, kolik se zase vysadí. Pokud ale staleté porosty (často ukrývající ještě starší stromy) obývané stovkami druhů vzácných organismů nahradí mladý stejnověký porost založený na technicky a chemicky upravené půdě, budeme mít sice stejné hektarů „lesa“, ale z hlediska rostlin a zvířat bude fakticky poušť...

Snaha o účinnou ochranu lužních lesů trvá už několik desetiletí, skloňují se možnosti chráněné krajinné oblasti, národního parku, soustavy zvláště chráněných území. Každá má svá pro a proti, každá by nějakým způsobem fungovala, z hlediska obyvatel okolních obcí prakticky bez dopadu. V současné době je aktuální návrh soustavy zvláště chráněných území – (národních) přírodních památek a rezervací, z nichž byl vyhlášovacím proces zahájen u NPR Lanžhotské pralesy a NPP Soutok. Tento proces má zákonem daný průběh – ministerstvo návrh zveřejní, osloví obce, hospodáře a vlastníky dotčených pozemků, shromáždí jejich připomínky a námítky, ty vyhodnotí a zapracuje do konečné podoby. Právě během tohoto procesu mají všichni, kterých se to týká, možnost posoudit detailně záměry státní ochrany přírody a vyjádřit se k nim – což se v současné době děje.

Pro NPR Lanžhotské pralesy – zabírající nejzachovalejší části starých lesů na Soutoku – navrhujeme převážně bezzásahový režim. Je jasné, že v podmínkách obory nejde o pralesy v pravém slova smyslu, jako tomu není ani u již existujících NPR Ranšpurk a Cahnov-Soutok. Jde však o místa, která mohou být (často posledním) útočištěm druhů, pro něž v okolní – lidmi obhospodařované krajině – není místo. Ukazují to data z Ranšpurku i Cahnova, které jsou pokladem nejen pro biology, ale i lesníky, po desítky let detailně sledující proměny zdejšího lesa.

Pro několikanásobně větší část Soutoku je navrženo vyhlášení NPP Soutok. Zde se naopak počítá s aktivním hospodařením, které je naprostou nutností. Dřevo se tady i nadále těžit bude – jen jinak, citlivěji a vůči obyvatelům lesa ohleduplněji. Návrhy počítají spíše s postupnou těžbou namísto pokácení všech stromů najednou, s ponecháváním dostatečného množství starých stromů, s tvorbou co nejpestřejšího lesa – ten je totiž mnohem odolnější vůči případným narušením než jednotvárné monokultury, jak se o tom přesvědčujeme prakticky ve všech hospodářských lesích České republiky, sužovaných kůrovcovými kalamitami, nebo i na Soutoku samotném s jasnými chřadnoucimi kvůli houbě *Chalara fraxinea*.

Je potěšující, že část námi navrhovaných opatření již na Soutoku delší dobu probíhá, byť v minimálním rozsahu: prosvětlování lesních okrajů, ponechávání nepokácených stromů na pasekách – tzv. výstavků, či ochrana dravců. Je to možné díky dílčím dohodám AOPK ČR a Lesů ČR – a za peníze státní ochrany přírody, která dosud lesnímu závodu Židlochovice vyplatila na

tzv. újmách za ztížení lesního hospodaření více než 100 000 000 Kč.

Jsmo také rádi, že vedení LČR a AOPK ČR nedávno uzavřelo dohodu o ochraně Soutoku, která zahrnuje mnohá z námi navrhovaných opatření. Pevně věříme, že budou opravdu realizována – na rozdíl od těch, která byla s LČR dohodnuta a zakomponována již do minulého lesního hospo-

dářského plánu, a která zůstala jen na papíře.

Věříme, že po desetiletích marných snah a debat se lužní lesy soutoku Dyje a Moravy dočkají ochrany, která zajistí, že i za další desítky let půjde o oblast, na niž budou moci být všichni místní hrdí, a která si své místo na mapě přírodních divů Evropy zachová.

„SOUTOK“ - také jinak

Stanislav Lusk

Několik slov úvodem: Po celou dobu mé aktivní činnosti v Soutoku jsem nalezal porozumění a mohu dokonce říci podporu u lidí – zaměstnanců poleší Lanžhot, ale i řadových pracujících v lese. Jen pro ilustraci bych jmenoval z prvních let pana Ing. B. Balgu a z posledního období pana J. Netíka. Ale všem, kteří měli či mají co do činění s lužními lesy Soutoku, patří mé upřímné poděkování a úcta. Nemohu říci nic jiného, že jenom díky Lesům ČR, s. p., a jeho pracovníkům, máme zachovanou krajinu a strukturu Soutoku v současné krásné podobě. Ještě bych vzpomněl přínosné činnosti Biosférické rezervace Dolní Morava, o. p. s., v rámci jejíž činnosti dochází k propojení zájmů jednotlivých subjek-

tů z území lužní krajiny včetně tamních sídel a jejich obyvatel.

Přečetl jsem, co o této říční krajině, jejíž osu tvoří soutoková vidlice řek Moravy a Dyje, bylo v posledním půlroce napsáno a přemýšlím o příčině tohoto nebyvalého zájmu zejména ze strany

Soutok Moravy (zprava) a Dyje (zleva), dále již spojené řeky pokračují jako Morava až do Dunaje, foto S. Lusk

pana Mgr. L. Čížka, Ph.D., a po-
tažmo ze strany
Ochrany přírody.
Pokusím se v krát-
kosti podělit se
zájemci o moje
postřehy a ná-
zory na tento po-
mnoha stránkách
zajímavý a v pod-
mínkách České re-
publiky jedinečný
krajinný komplex.
Na území Soutoku
vymezeném kraj-
ními body „Novo-
mlýnská nádrž –

Průlehy v aluviu Dyje pokud zůstávají zvodněné, představují významné biotopy pro některé původní druhy ryb a pro reprodukci obojživelníků, foto S. Lusk

vlastní soutok obou toků – Hodonín“
jsem realizoval výzkumy od roku 1990
více než 20 let. Strávil jsem tam v terénu
doslova stovky dní a tisíce hodin. V Sou-
toku jsem řešil a podílel se na více než
desítky výzkumných projektů, sepsal de-
sítky závěrečných zpráv a publikoval de-
sítky článků i studií. Spolupracoval jsem
s řadou výzkumných kolegů a prakticky
se všemi pracovníky Lesů ČR z tam-
ních polesí. To uvádím proto, ne abych
prezentoval osobní „ego“, ale proto, aby
bylo zřejmé, že vím, co a o čem píši.

Něco z nedávné historie Soutoku a jeho lužních lesů

Území či říční krajina Soutoku pro-
dělala v průběhu času řadu změn a to
jak co se týče aspektu přírody, tak co
se týče hospodářského využívání člo-
věkem. Rozhodujícím faktorem v říční
krajině je voda, která formuje jak mor-

fologicky, tak i biologicky celý tamější
krajinný systém. Kdo chce získat určitý
přehled o běhu historie v Soutoku, měl
by si přečíst soubory pojednání a knihy,
které uvádí pan Ing. J. Vybíral (EkoList
26. 1. 2021). Poslední zásadní změna
většiny částí zdejší říční krajiny nastala
v důsledku realizace projektu „Vodohos-
podářské úpravy jižní Moravy“ v letech
1970-1989. Provedené stavby a úpravy
vedly k vytvoření krajiny, kde přestal
fungovat původní rozhodující faktor –
přírodní hydrologický režim – tvořený
přírodní dynamikou průtoků kmeno-
vých vodních toků Dyje a Moravy. V pří-
rodní říční nivě je rozhodujícím prvkem
vlastní řeka, která v podstatě zajišťuje
a určuje stav a kolísání hladin povr-
chové a podzemní vody. Erozní činnost
toky vytváří periodické i trvalé tůňe,
slepá ramena i náplavy, doslova mo-
deluje říční nivu. Eliminací přirozené
hydrologické aktivity tamních vodních

toků vznikla krajina, která vyžaduje svým způsobem průběžné cílené managementové zásahy a opatření. Jedině tak by bylo možné omezit negativní dopady provedených úprav na lesní, rostlinné a živočišné části a složky říční krajiny Soutoku.

V důsledku vývoje společnosti v podstatě zanikla původní forma komplexního hospodářského využívání lužní krajiny, ve které po druhé světové válce zanikla pastva, na konci dvacátého století i luční hospodářství. Zachovalo se lesní hospodářství, které zde má tradici delší než 150 roků. Vývoj lužních lesů formovaný člověkem byl z podstaty podmíněn vodou, jejíž dostatek a doplňování během roku byly znemožněny po roce 1990 provedenými úpravami v předchozích desetiletích (1970-1989). Lesy ČR, které podstatnou část území obhospodařují, udělaly maximum pro zajištění vody pro zdejší lužní les. Byl obnoven systém kanálů s hradítky v lesích, byly vytvořeny soustavy lesních jezírek, bylo počítáno se záměrným cíleným povodňováním zejména lesů v dolní části území Soutoku. V prvním desetiletí po roce 1990 byla vypracována a v omezeném rozsahu

realizovaná opatření, která měla alespoň z části nahradit původní hydrologický režim. Po extrémní povodni v roce 1997 a v menší míře i v dalších letech (1998, 2002, 2006) a s tím souvisejícími vysokými průtoky i záplavami, došlo postupně doslova k rezignaci na zamýšlené udržení funkčnosti hydrologických poměrů na území Soutoku.

Základní otázka: kde brát potřebnou vodu?

Na základě požadavku „Ochrany přírody“ byla snížena hladina Věstonické a Novomlýnské nádrže o cca půl metru – což představuje objem okolo 15 milionů kubíků vody, tolik potřebné pro dotaci lužního lesa vodou. Přepouštěcí stupeň v profilu Pohansko má kótu

*Povodňový průtok na hraniční části Dyje na úrovni 15leté vody.
Na pravé straně protipovodňová hráz na 15letou vodu.
Na levé straně má Rakousko protipovodňovou hráz
na 100-letou vodu*

přepadu tak vysoko, že pro přepad vody do systému povodňování Soutoku je nezbytný průtok v Dyji vyšší než 60-80 kubíků, při čemž většina vody (až 90 %) stejně odtéká „bez užitku“ Dyjí do Moravy. Nepříznivé podmínky nezasáhly pouze lesy. Postupně došlo k devastaci pestré plejády vodních biotopů (tůň, říční ramena, jezera, zemníky, svodné kanály). Zajištění jejich funkčnosti, která by umožnila existenci rybích společenstev původních druhů, je bez cílených zásahů nereálné. Tento negativní vývoj byl umocněn posledním víceletým suchým obdobím po roce 2015. Důsledkem byla i postupná degradace rybích společenstev, kde dominantní a v řadě lokalit i výlučnou složkou se staly nepůvodní druhy (karas stříbřitý, střevlička východní, hlavačka poloměsíčitá, hlaváč černoústý a slunečnice pestrá).

Vyschlé odstavené rameno D4 (srpen 2019), foto K. Halačka

Jaké jsou cíle ochrany přírody?

Stále přemýšlím nad otázkou „o co vlastně ochráně přírody a svatým bojovníkům proti lesákům a dalším subjektům, dokonce i vybraným osobám vlastně jde?“ Podle mého názoru je to přímý či zastřený boj o vládu nad Soutokem, o který se „Ochrana přírody a její složky“ snaží již léta. Její zájem je prezentovaný dlouhodobým záměrem vytvořit

v Soutoku chráněnou krajinnou oblast (CHKO), aktuálně snahou prosadit návrh na vyhlášení „velkých“ národních přírodních rezervací (NPR) a „velkoplošná“ maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ) na Soutoku. Zastřené i otevřeně je servírována idea tu „bez-zásahovosti“ či naopak rozvolnění tmavých lesů a pěstování světlých (řídkých) lesních porostů jako jediné spásy pro zachování biodiverzity coby nejdůležitější hodnoty.

Je nezbytné si uvědomit, že v podmínkách ČR neexistuje část krajiny, na které by se vedle přírodních vlivů nepodílel větší či menší měrou člověk. I ty lesy na Šumavě jsou (vlastně byly) výsledkem působení přírody a záměru člověka. Jak tam dopadá „ochrana přírody“ a ona bezzásahovost? - kdo chce vidět, tak vidí. Vraťme se však do oblasti Soutoku. Když si představíme dílčí výsledky „hospodaření“ ochrany přírody na specificky chráněných objektech, které ukazují, jak

to „Ochrana přírody“ neumí, nelze jinak než k této snaze zaujmout silné pochybnosti.

NPP Pastvisko – bez lidských zásahů se stala rejdištěm divočáků a nakonec musela nastoupit těžká technika, aby tam alespoň z části původní funkčnost obnovila.

PP Květné jezero – když jsme tam v roce 2000 dělali průzkum, změřili jsme $\frac{3}{4}$ metru bahna a nad ním cca 30 cm smrduté vody. Následně jezero vyschlo. Až revitalizační zásah soukromníka obnovil a stabilizoval jezero tak, že tam po letech znovu začaly růst lekníny. Teď aby ještě někdo povolil repatriaci dalšího původního vlajkového druhu – řezanu pilolistého.

Ochranou přírody „vymezené“ hospodaření na Lednických rybnících (omezení obsádky kapra) okolo roku 2010 – výsledný efekt 100 tun karasa stříbříteho do kafilérie a zarybnění vod Soutoku stovkami tisíc kusů násady tohoto nepůvodního expanzivního druhu. A to pan Mgr. L. Čížek, Ph.D. vzpomínal s nadšením předchozího letnění rybníka Nesyt a tamního zahnízdění tenkozobce opačného.

NPR Cahnov-Soutok – na zdejší louce bylo přírodní jezírko, kde v 90. letech existovaly malé existence schopné populace piskoře pruhozaného (naturový druh) a karasa obecného, původní v minulosti běžný a nyní kriticky ohrožený druh, který z vod Soutoku prakticky vymizel. Proto také asi už není v předmětu ochrany ani v předmětu ohrožených druhů, jejichž seznam vytyčuje Návrh na vyhlášení NPR Soutok a plán péče na období 2020-2028. A stačilo jezírko

z části odzemnit a udržovat. Po roce 2000 převzala plnou gesci nad rezervací AOPK, prosazující bezzásahovost a jezírko prakticky zaniklo a o louče lze pouze snít.

Košárské louky v dolní části Soutoku jsou dalším příkladem zmaru. Okolo roku 2000 byl realizován projekt na krátkodobé zaplavení cca 30 ha tamních lučních porostů, a tak poskytnout fytofilním druhům ryb z Dyje možnost vytření. Obstrukce ze strany „ornitologických odborníků a pracovníků AOPK“ proti krátkodobému zaplavení (6 týdnů květen, červen) vedly k tomu, že projekt, jehož úspěšnost byla v realu před tím potvrzena, byl opuštěn a následovala devastace původních kvalitních lučních ploch. Památná je věta dotyčného pracovníka AOPK – „Zjednodušeně lze (z ohledu ochrany ptáků) říci...než-li pozdní napuštění, a nebo včasné spouštění, to už raději žádná voda“.

V období posledních suchých roků se v oblasti Košarských luk „úspěšně“ prezentoval další objekt ochrany – bobr evropský. Tento druh ve vodách Soutoku se pravděpodobně původně nevyskytoval, neboť není žádný doklad o jeho výskytu v minulosti. Do Soutoku pronikl v poslední době ze sousedního území Rakouska, kde byl uměle vysazen. Způsobuje škody jak na stromových porostech, tak i problémy na vodních biotopech. Tak například jeho činnost vedla k likvidaci zavodnění vodních biotopů (Bažina, Enkládá), a tak zde zanikly ještě nedávno početné populace naturových druhů ryb – piskoř, sekavec. A bylo by možno pokračovat dalšími smutnými příklady neodpovědného (nebo dile-

Vodní biotop Bažina vzniklý cíleně prohloubením průlehu na Košárských loukách, v květnu 2015 téměř bez vod po odvodnění bobřími norami. V minulosti lokalita s masivním výskytem naturového druhu piskoře pruhozaného, foto K. Halačka

tantského?) rozhodování státní ochrany přírody.

Má ještě šanci rozum a odpovědnost před touhou po moci?

Skutečnost, že došlo doslova k devastaci specifických vodních ekosystémů a biotopů, v podstatě Ochranu přírody nijak nepálí, jak kdyby na Soutoku byly pouze vybrané skupiny suchozemských živočichů. Nivní louky – jeden ze základních a charakteristických segmentů lužní krajiny, jsou rovněž mimo hlavní zájem ochranářů. Nebýt aktivit Lesů ČR., když pominul zájem o seno, tak by prakticky zanikly. Takže je nezbytné se

ještě podívat na ten lužní les, který lesáci udržují v „nežádoucí kondici“ a nastolit vůči němu ten správný způsob managementu, který naordinují odborníci na všechno a nic...

O možnostech komplexní nápravy hydrologických poměrů se zatím řadu let pouze uvažuje. Je nutné si uvědomit, že v této oblasti je další významný subjekt, Povodí Moravy, s. p., spravující oba klíčové vodní toky na úze-

mí Soutoku. Jedině, když se všichni sjednotí v představě, co je třeba udržet, co obnovit a jaký dlouhodobý režim hospodaření a údržby nastavit, pak se může krok po kroku směřovat k nápravě současných problémů, které začínají a končí „ve vodě“.

Jsme svědky toho, co bylo již dříve s úspěchem vyzkoušeno a aplikováno v praxi. Diskreditace subjektů (především Lesy ČR, s. p. a Biosférická rezervace DM), a dokonce i nepohodlných konkrétních osob, které mají co do činnosti s hospodařením na Soutoku či se správou území, nebo mají jen jiný názor... Většina lidí si o problematice Soutoku činí úsudek na základě článků

a pojednáních dostupných na internetu. V tomto směru se angažuje zejména pan Mgr. L. Čížek, Ph.D., (zatím téměř desítka jeho pojednání na téma Soutok), který je doslova posedlým odborníkem přes všechno – obhospodařování rybníků má v malíčku, přes lesy je doslova lesním inženýrem, krajina a její tvorba včetně ochrany je pro něho doménou. A současně nastupuje „Ochrana přírody“ jako „zachránce“ samotné existence Soutoku. Tento postup byl úspěšně apli-

kován v horském území Šumavy a nyní se s ním setkáváme na území nivního Soutoku.

Nezbývá než věřit ve zdravý rozum obyvatel a odpovědnost subjektů a jejich pracovníků žijících a pracujících na území Soutoku na jižní Moravě. Uchování a využívání všech hodnot tohoto území přece nemohou být vydány v plén romantickým snilkům s mesiášským komplexem, navíc bez pocitu jakékoli pokory, úcty a odpovědnosti.

MAS Jižní Slovácko v době covidové

Ani opatření spojená s probíhající epidemií nezabránila naší Místní akční skupině Jižní Slovácko (MAS) pokračovat v nastaveném harmonogramu výzev, administraci přijatých žádostí a dohledu nad realizací projektů, na něž žadatelé získali úspěšně přes MAS dotaci. Drtivá většina administrativních úkonů spojených s dotačními výzvami je totiž naštěstí řešena elektronickou formou. I s realizací projektů si žadatelé v této složité době poradili bez větších problémů. Podařilo se dokonce uskutečnit i takové projekty, jakými jsou příměstské tábory pro děti. Jejich realizace o letních prázdninách byla možná jen díky tehdejšímu rozvolnění opatření.

V roce 2020 se naší MAS podařilo vyhlásit také několik výzev a rozdělit tak další finance do území Hodonínska a Podluží. Podporu získaly například projekty chodníků nebo hasičské zbrojnice. Čtvrtou výzvu vyhlásila MAS také

v Programu rozvoje venkova. Na dotační prostředky se tak již těší vybraní zemědělští i nezemědělští podnikatelé, kteří za ně pořídí nové mulčovače, kypřiče, drobnou techniku či nerezové nádoby pro své vinařské či zemědělské provozy. Podpořena budou také tesařská či truhlářská řemesla, nebo projekty na zvýšení ubytovacích kapacit v regionu. V opatření na podporu služeb a obnovy vesnic uspěly také projekty obcí. Finanční prostředky budou využity například na vybudování lanovky pro děti, na rekonstrukci školní jídelny, knihovny nebo na projekty podporující spolkovou činnost v obcích.

V listopadu bylo ukončeno hodnocení projektů podaných do grantového programu „Malý Leader 2020“, který naše MAS v území vyhlásila. Prostředky této historicky první vlastní dotační výzvy, spolufinancované ze strany Jihomoravského kraje, jsme zaměřili na podporu materiálního vybavení

Módní přehlídka, foto Jan Prokeš

dětských folklorních souborů v území Podluží a Hodonínska. Vybavení dětských souborů se tak díky dotačním prostředkům rozšířilo o nové kroje či krojové součásti, potřebnou audiotechniku nebo o rekvizity nutné pro zkoušky a vystoupení.

Činnost MAS však není jen o dotacích. Každoročně organizujeme nebo se aktivně účastníme různých společenských akcí. Ty se ale nemohly v roce 2020 z větší části uskutečnit. Jednu akci pro širokou veřejnost se ale nakonec zorganizovat podařilo, a to módní

přehlídku oděvů inspirovaných folklorními motivy. Své modely představili mladí lidé ze společnosti FolklorStyl. Přehlídka se uskutečnila v září na Masarykově náměstí v Hodoníně, a to ještě před vyhlášením další série nouzových opatření.

S nadějí vyhlížíme nadcházející jaro a věříme, že se situace zlepší tak, abychom se již naplno mohli věnovat celému spektru našich činností, stejně jako v minulých letech. Jakmile to tedy bude možné, zveme vás na návštěvu Regionálního centra v Hodoníně, kde vás rádi přivítáme jak v našem „íčku“, tak při různých akcích, seminářích a pracovních schůzkách k přípravě nového dotačního období, které v letošním roce začíná.

*Za kolektiv MAS Blanka Přidalová
Místní akční skupina Jižní Slovácko, z.s.
(MAS)*

*Kanceláře MAS: Masarykovo náměstí
115/27, 695 01 Hodonín
info@jiznislovacko.cz
www.jiznislovacko.cz
Facebook @jiznislovacko*

Zrealizované projekty, zdroj: archiv MAS

REGION PODLUŽÍ

Okénko regionu

Byla zahájena příprava Adaptační strategie Regionu Podluží na změnu klimatu. Zapojte se i vy.

V lednu byly zahájeny práce na novém plánu, který připraví obce Regionu Podluží a obec Mutěnice na dopady sucha a měnícího se klimatu. Do konce léta 2021 Region připraví seznam opatření, která zajistí pohodový život v obcích a krajině regionu i do budoucna. Zaměří se na snižování teploty během vln horka, hospodaření s vodou, vodu a sucho v krajině i zastavěných územích obcí, zachycování dešťové vody nebo energetické úspory. Při přípravě budou využita i data z družic a klimatických modelů.

Také náš region v posledních letech stále více zasahují extrémní výkyvy počasí,

na které nejsme dostatečně připraveni. Je-li to se dopady změny klimatu projevují až se zpožděním, budou se v následujících letech problémy dále stupňovat. Adaptační strategie pomůže připravit Region Podluží a obec Mutěnice na nevyhnutelné hospodářské, environmentální a sociální dopady již probíhajících změn klimatu.

Citace Mgr. Vojtěcha Pospíšila, předsedy Regionu Podluží:

„Zabývat se řešením dopadů sucha a změnou klimatu na území obcí Regionu Podluží a obce Mutěnice patří k našim prioritám, nedostatek vody jako klíčové komodity, musíme začít řešit komplexně,

od nakládání s ní, její ohranou, ale hlavně jejím návratem a udržením v krajině.“

PRŮBĚH PŘÍPRAVY

V první fázi dojde k posouzení zranitelnosti celého území vůči jednotlivým očekávaným dopadům změny klimatu. Do analýzy budou využita i data z družic sledujících zeleň či teplotu území a klimatických modelů předpovídajících změny teplot, vlhkosti nebo rychlosti větru.

V další fázi budou navržena a posouzena jednotlivá adaptační opatření, např. přírodě blízká opatření pro zadržování vody v krajině, podpora hospodaření s vodou v zastavěných územích, zelené střechy aj. Výsledkem bude nová strategie a akční plán stanovující pro Region Podluží konkrétní kroky k přípravě a realizaci opatření. Do příprav bude v každé fázi můžete aktivně zapojit i vy.

Inzerce

CO BUDE VÝSTUPEM

V rámci následné realizace opatření připraví Region svou infrastrukturu a organizační procesy na dopady extrémních výkyvů počasí, přizpůsobí veřejné prostory a budovy nebo naplánuje investice do dalšího rozvoje zeleně.

Strategii připravují s Regionem Podluží firmy Aqua Force, s. r. o. a ASITIS, s. r. o., projekt byl podpořen grantem z Norských fondů.

„ZAPOJTE SE DO ANKETY“

Dotazník - Adaptační strategie Regionu Podluží.

Váš názor na plánování aktivit Regionu Podluží v oblasti přizpůsobení se na změny klimatu je pro zpracování Strategie velmi důležitý!

Za vyplnění dotazníku děkujeme.

CENTRUM PALIV LANŽHOT

733 712 755
WWW.PALIVALANZHOT.CZ

PELETY A BRIKETY (DŘEVĚNÉ, SLUNEČNICOVÉ),
 HNĚDOUHELNÉ BRIKETY (UNION, REKORD),
 PALIVOVÉ DŘEVO, KOVÁŘSKÉ UHLÍ,
 PROPAN-BUTAN A DALŠÍ SORTIMENT
 – DOPRAVA ZAJIŠTĚNA –
 KOMÁRNOV 1285, LANŽHOT (BÝVALÝ AREÁL PASSVILAN)

Inzerce

Jezdíme spolu už 125 let.

Vybírejte si model **ŠKODA KAROQ 125 let** – 1,5 TSI, 110 kW, 6stup. mech. převodovka. K nadstandardní výbavě vám navíc nabídneme i celou řadu vzájemně kombinovatelných benefitů. Využijte například **pojištění schopnosti splácet** nebo prodlouženou záruku na **5 let v rámci balíčku Mobilita Plus**. Při výměně starého modelu za mladší dostanete za svůj vůz výkupní bonus ve výši **25 000 Kč** plus výkupní cenu, kterou navrhne náš autobazar. Blíží informace k nabídce naleznete na webových stránkách našeho dealerství **www.agrotecauto.cz**. Platnost akce do 31. 3. 2021.

* Zvýhodněná cena vozu platí při využití spotřebitelského úvěru ŠKODA Bonus od ŠKODA Finance a výkupu Vašeho stávajícího vozu. Cena při platbě v hotovosti bez odkupu stávajícího vozu je 644 900 Kč s DPH. Uvedená nabídka je pouze indikativní a není nabídkou ve smyslu § 1732 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

Produkty
bonus 26 000 Kč

Výkupní bonus
25 000 Kč

Mobilita
Plus

Pojištění schopnosti
splácet

Michal ČECH
Tel.: 725 940 795
✉ michal.cech@agrotec.cz

Marta KVINTOVÁ
Tel.: 606 726 922
✉ kvintova@agrotec.cz

Váš autorizovaný prodejce vozů ŠKODA:

AGROTEC a. s.
Lidická 123
690 02 Břeclav
Tel.: 519 326 500
www.agrotecauto.cz

AGROTEC
osobní automobily

VÝPRODEJ
SKLADŮ

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Cena již od **599 900* Kč**

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu
ŠKODA KAROQ 4,3–6,9 l/100 km, 114–156 g/km

Zpravodaj Městského úřadu Lanžhot vychází čtvrtletně v nákladu 1100 ks
vydává město Lanžhot, adresa redakce Náměstí 177, 691 51 Lanžhot, IČO: 00283321
e-mail: redakce@lanzhot.cz, tel: 519 336 107, místo vydání Lanžhot
odpovědná redaktorka Kateřina Paulíková, telefon 519 336 107, e-mail: paulikova@lanzhot.cz
Redakční rada: E. Klvaňová, J. Petřelová, S. Hrubá - Markovičová, V. Hostinová, V. Tučková,
J. Malá, L. Topolanská

Vyhrazujeme si právo na úpravu textů. Vyšlo: březen 2021
Grafická úprava a tisk dodaných materiálů: Stillus s.r.o., reklamní agentura, www.stillus.cz
Registrováno Ministerstvem kultury ČR, reg. číslo MK ČR E 11687

Uzávěrka zpravodaje 2/2021 – 17. 5. 2021

Názory dopisovatelů se nemusí shodovat s názory redakce.

Krásy přírody kolem nás

*foto Kateřina Paulíková, Miroslav Petrla,
Ondřej Topolanský a Drahomír Vančura*

Obora Soutok při západu slunce

foto Lubomír Kráček

